

VÝZKUMNÁ ZPRÁVA Z DOTAZNÍKOVÉHO ŠETŘENÍ „ŽENY A MUŽI V ROVNOVÁZE“

Marta Vohlídalová

Praha 2015
Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.

Projekt „Ženy a muži v rovnováze“ (č. 255), v rámci něhož bylo realizováno dotazníkové šetření a vznikla tato výzkumná zpráva, podpořila Nadace Open Society Fund Praha z programu Dejme (že)nám šanci, který je financován z Norských fondů.

© PhDr. Marta Vohlídalová, Ph.D., Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.

Zpráva neprošla jazykovou úpravou.

OBSAH

METODOLOGIE VÝZKUMU A STRUKTURA ZPRÁVY	4
HLAVNÍ ZJIŠTĚNÍ	5
I. POSTOJE VEŘEJNOSTI K POSTAVENÍ ŽEN V POLITICE A OPATŘENÍM NA PODPORU VYROVNANÉHO ZASTOUPENÍ MUŽŮ A ŽEN	9
1. NÁZORY NA ZASTOUPENÍ ŽEN V POLITICE	10
Shrnutí	15
2. NÁZORY NA PŘÍNOS ŽEN A MUŽŮ V POLITICE A JEJICH KOMPETENCE A SCHOPNOSTI..	17
Shrnutí	23
3. NÁZORY NA ŠANCE ŽEN UPLATNIT SE V POLITICE A NA BARIÉRY JEJICH PROSAZENÍ	24
Shrnutí	29
4. POSTOJE K OPATŘENÍM NA VYROVNÁNÍ ZASTOUPENÍ MUŽŮ A ŽEN V POLITICE	30
4.1 Postoje k jednotlivým opatřením na vyrovnání zastoupení mužů a žen v politice....	32
Shrnutí	39
II. VOLEBNÍ CHOVÁNÍ, ZÁJEM O POLITIKU A POLITICKÁ OBČANSKÁ ANGAŽOVANOST	41
5. ÚČAST VE VOLBÁCH A VOLEBNÍ CHOVÁNÍ.....	42
Shrnutí	44
6. ZÁJEM O POLITIKU, POLITICKÁ SEBEDŮVĚRA A INFORMAČNÍ ZDROJE	45
6.1 Zájem o politiku	45
6.2 Politická sebedůvěra	47
6.3 Média a další informační zdroje	48
Shrnutí	50
7. POLITICKÁ A OBČANSKÁ ANGAŽOVANOST	52
Shrnutí	53
ZÁVĚREM	54
PŘÍLOHA - DOTAZNÍK.....	56

METODOLOGIE VÝZKUMU A STRUKTURA ZPRÁVY

Dotazníkové šetření bylo realizováno ve spolupráci s Centrem pro výzkum veřejného mínění SOÚ AV ČR, v.v.i., ve druhé polovině listopadu 2014 formou osobních rozhovorů tazatelů/ek s respondenty/kami. Vzorek zahrnuje celkem 1068 obyvatel ČR starších 18 let (512 mužů a 555 žen). Vzorek byl vybrán kvótním výběrem a je reprezentativní z hlediska následujících ukazatelů: kraj (NUTS 3), velikost místa bydliště, pohlaví, věk a vzdělání.

Vlastní zpráva je členěna do dvou hlavních částí. První je věnována problematice postojů veřejnosti k postavení žen v politice a opatřením na vyrovnání jejich zastoupení. Druhá část zprávy se zaměřuje na otázky politické a občanské angažovanosti, volebního chování a zájem veřejnosti o politiku.

Výzkumný tým dotazníkového šetření tvořily (abecedně): PhDr. Marie Čermáková, PhDr. Hana Maříková, Ph.D., Mgr. Romana Volejníčková a PhDr. Marta Vohlídalová, Ph.D.

HLAVNÍ ZJIŠTĚNÍ

I. POSTAVENÍ ŽEN V POLITICE A OPATŘENÍ NA JEJICH PODPORU

- **Nedostatek žen v politice je veřejností považován za palčivý problém.** Zastoupení žen v politice vnímá většina respondentů/ek jako nedostatečné (celkem 59 % dotázaných, 44 % mužů a 72 % žen). **Nejvíce kriticky je přitom přijímáno zejména zastoupení žen ve vrcholné politice,** které hodnotilo jako nedostatečné 57 % respondentů/ek (42 % mužů a 71 % žen). Následuje zastoupení žen na krajské úrovni (tj. v krajských zastupitelstvech a na magistrátech velkých měst), které považuje za nedostatečné 51 % dotázaných (39 % mužů a 61 % žen). O nedostatečném zastoupení žen na komunální úrovni je přesvědčeno 41 % dotázaných (31 % mužů a 50 % žen). **Nízké zastoupení žen ve všech oblastech vedení a politiky pak kriticky reflektují zejména ženy,** které spíše než muži považují svou reprezentaci v politice či ve vedení mimo politiku za nedostatečnou. **Kromě pohlaví se však hodnocení míry zastoupení žen v politice lišilo také podle věku, vzdělání a volební participace.** Ženy ve vedení postrádají hlavně lidé s vyšším vzděláním (tj. vysokoškolským, vyšším odborným a středoškolským s maturitou), mladší lidé a také ti, kteří deklarují, že chodí pravidelně v k volbám.
- Ve společnosti panuje relativní shoda, zejména mezi ženami a lidmi s vyšším vzděláním a těmi, kteří chodí pravidelně k volbám, že je **důležité, aby se ženy zapojovaly do politických a veřejných funkcí a podílely se na řešení aktuálních společenských problémů a výzev.**
- **Řada lidí, zejména pak žen, hodnotí případné větší zapojení žen do politiky jako jednoznačný přínos.** 34 % dotázaných (21 % mužů a 47 % žen) se domnívá, že pokud by došlo k většímu zapojení žen do politiky, politika by se změnila k lepšímu. Nejvíce skeptičtí k přínosu žen do politiky jsou pak muži, lidé s nižším vzděláním a ti, kteří nechodí pravidelně k volbám.
- Nejčastěji si **lidé od vyššího zastoupení žen v politice lidé slibují zvýšení celkové slušnosti politiky, kultivovanosti politického prostředí, menší soutěživost a tvrdost politiky a více empatie a vstřícnosti k lidem.** Ve společnosti přitom převažuje přesvědčení, že ženy v politice budou hájit zájmy žen, což může být jeden z důvodů, proč se k vyššímu zastoupení žen v politice nebo opatřením na vyrovnání zastoupení mužů a žen v politice stavěli kriticky zejména muži.
- Kromě odlišných charakterových vlastností jsou lidé také přesvědčeni o **odlišných kompetencích mužů a žen v jednotlivých oblastech odbornosti.** Od žen se očekává, že se budou v politice věnovat především problematice dětí a rodiny a také sociální oblasti, „ženským tématům“ nebo školství. Sociální a rodinná politika jsou zároveň oblastmi, které jsou jednoznačně spojovány se ženami. Jako vyloženě „mužské oblasti“ jsou naopak považovány obrana a bezpečnost, průmysl a doprava. Jako spíše „mužská záležitost“ je pak chápána také zahraniční politika. Životní prostředí, zdravotnictví, školství a kultura jsou oblasti, o kterých se lidé nejčastěji domnívají, že se ně hodí muži i ženy ve stejné míře (pokud však respondenti/ky v tomto případě upřednostňovali jedno pohlaví, byly to ženy). V případě obchodu, sportu, vědy a výzkumu, které byly také hodnoceny především jako oblasti, pro něž se hodí muži stejně jako ženy, pak lidé, pokud někoho preferovali, častěji volili muže.
- Pokud jde o **hodnocení schopností mužů a žen zastávat politické funkce na jednotlivých úrovních politiky, jednoznačně převažuje názor, že se pro politiku**

hodí muži i ženy ve stejné míře. Ženy se častěji klonily k názoru, že pro danou úroveň politiky mají obě pohlaví stejné předpoklady, zatímco muži měli tendenci spíše upřednostňovat muže, a to zejména na krajské a vrcholné úrovni. K názoru, že mají muži a ženy stejné předpoklady pro výkon politických funkcí, se klonili spíše lidé s vyšším vzděláním, mladší respondenti/ky a také lidé, kteří se pravidelně účastní voleb.

- **Pokud jde o bariéry uplatnění žen v politice, nejčastěji se lidé shodovali, že ženám brání rodinné povinnosti, dále tradice i to, že muži mezi sebe ženy nepustí.** O tom, že za nízkým zastoupením žen v politice stojí především nezáměr žen a to, že se do politiky nehodí, jsou naopak přesvědčení hlavně muži a lidé s nižším vzděláním. Ženy se pak častěji než muži domnívají, že za jejich podprezentací stojí různé mechanismy, kterými jsou z možnosti aktivní politické participace vylučovány. Muži a lidé s nižším vzděláním jsou tedy celkově více nedůvěřiví vůči schopnostem žen uplatnit se v politice a významně častěji spatřují problém v samotných ženách. Naopak ženy a lidé s vyšším vzděláním spatřují příčinu nízkého zastoupení v politice mnohem častěji v tom, že jsou z politiky různými způsoby vylučovány.
- **Relativně vysoký podíl dotázaných (přes 62 %) se domnívá, že je potřeba aktivně podporovat vstup žen do politiky.** Srovnání odpovědí s rokem 2006 však ukázalo, že poklesl podíl těch, kteří jsou nakloněni aktivní podpoře vstupu žen do politiky ze 79 % na 62 %. **Zdaleka nejvíce dramatický je přitom pokles podpory mezi muži, kteří tomuto opatření vyjádřili podporu v roce 2006 v celých 69 % případů, v roce 2014 však už jen ve 45 % případů.** Zejména čeští muži se tedy v průběhu doby stávají konzervativnější a jsou méně vstřícní k aktivní podpoře vstupu žen do politiky. Nejvýrazněji jsou naopak aktivní podpoře žen v politice nakloněni respondenti/ky s vyšším vzděláním, dále pak ti, kteří se řadí k politickému středu a také ti, kteří uvedli, že chodí pravidelně k volbám.
- Co se týče názorů na konkrétní opatření na podporu vyrovnaného zastoupení mužů a žen v politice, se **zavedením zákona, který by politickým stranám, hnutím a koalicím ukládal, že musejí mít rovnoměrné zastoupení žen a mužů na svých volebních kandidátních listinách,** by souhlasilo celkem 37 % dotázaných (26 % mužů a 48 % žen). Mnohem vstřícnější názory pak panují vůči **opatření, podle něhož by se strany mohly dobrovolně rozhodnout, zda přijmou vnitřní opatření zajišťující rovnoměrné zastoupení žen a mužů na volebních kandidátních listinách.** Se zavedením takových opatření by souhlasilo celkem 55 % dotázaných, 46 % mužů a 64 % žen. **Se vzděláváním prostřednictvím informačních a osvětových kampaní, speciálních kurzů, výuky ve školách atp.** by souhlasilo přes 61 % dotázaných (54 % mužů a 67 % žen). **Zavedení kvót pro ženy do volených politických funkcí, které by stanovily, že určitý minimální počet pozic musí být ve výsledku obsazen ženami (tj. že by předem stanoven podíl či počet žen např. ve vedení sněmovny apod.),** by podpořilo 38 % dotázaných (39 % žen a 26 % mužů). Ve všech případech jsou patrné výrazné rozdíly v odpovědích mužů a žen. Zatímco ženy jsou vůči těmto opatřením více podpůrné, podpora mezi muži dosahuje obvykle výrazně nižší úrovně.

II. POLITICKÁ A OBČANSKÁ ANGAŽOVANOST, VOLEBNÍ CHOVÁNÍ A ZÁJEM O POLITIKU

- Co se týče volební aktivity a participace ve volbách, 58 % dotázaných uvedlo, že chodí k volbám vždy nebo téměř vždy, 34 % chodí k volbám někdy nebo zřídka a pouze 8 % uvedlo, že nechodí volit nikdy. **Nepodařilo se přitom prokázat rozdíly mezi muži a ženami.** Statisticky významnou roli však hraje vzdělání (k volbám chodí spíše lidé s vyšším vzděláním), lepší volební morálku pak mají zejména starší lidé a ekonomicky aktivní lidé.
- Pokud jde o rozhodování o tom, komu dají lidé hlas v parlamentních volbách, většina dotázaných (52 %) uvedla, že se při volbách rozhodují podle politických stran, 26 % volí podle osobností a 22 % uvedlo, že jsou pro ně důležité oba aspekty. Nejčastěji přitom volí podle politických stran příslušníci/e levice oproti příslušníkům/icím politického středu a pravice. **Pro necelou pětinu voličů/ek je pak postavení mužů a žen na kandidátce politické strany důležitou informací, podle níž se rozhodují ve volbách (častěji se přitom jedná o ženy než o muže).**
- Co se týče využívání preferenčních hlasů při volbách do poslanecké sněmovny, podle svých výpovědí je využívá 40 % dotázaných (častěji jde přitom o lidi s vyšším vzděláním). Necelá čtvrtina z nich pak tyto hlasy používá jako cílenou podporu žen ve volbách (častěji jde přitom o ženy).
- **Politika, zejména na národní a komunální úrovni, zajímá relativně vysoký podíl lidí, a to jak žen, tak mužů. Neplatí tedy stereotyp, že by ženy deklarovaly menší zájem o politiku než muži.** Zájem o politiku je však determinován řadou jiných faktorů. Na všech sledovaných úrovních politiky vyjadřovali vyšší zájem o politiku lidé s vyšším vzděláním. Zájem o politiku také roste s věkem a je vyšší u těch, kteří se řadí k levici či pravici, oproti těm, kteří deklarují, že se nacházejí v politickém středu. O politiku se také více zajímají lidé, kteří chodí pravidelně k volbám, a také ekonomicky aktivní lidé ve srovnání s ekonomicky neaktivními.
- Pokud jde o „politickou sebedůvěru“ (tj. zda se lidé domnívají, že politice rozumí a dovedou o ní hovořit s ostatními, a zda se cítí dostatečně kvalifikovaní pro to, aby se účastnili politiky), ženy si jsou mnohem méně jisté než muži. Kromě pohlaví je pak sebedůvěra ovlivněna dalšími faktory, jako je vzdělání, věk, spokojenost s politickou situací a volební participace. Vyšší míru politické sebedůvěry mají lidé s vyšším vzděláním, starší lidé, ti, kteří chodí pravidelně k volbám, a také ti, kteří jsou se současnou politickou situací spokojeni.
- Pokud jde o informační zdroje, které lidé využívají pro to, aby získali informace o politice, nejčastěji využívaným zdrojem je televize, kterou využívá 82 % dotázaných. Následují tištěné noviny, které sleduje 52 % dotázaných, a rozhlas (51 %). České zpravodajské internetové servery sleduje 46 % dotázaných, 32 % pak získává informace o politice z časopisů a zahraniční zpravodajské servery sleduje 15 % dotázaných. **Ani v tomto případě se přitom neukázal statisticky významný rozdíl mezi muži a ženami.** V tomto ohledu se přitom vydělují zejména mladí lidé do 35 let, kteří nejčastěji využívají internetové zdroje a naopak nejméně často uváděli, že k získávání informací o politice využívají TV, rádio nebo tištěné noviny.
- Analýza vybraných forem občanské a politické angažovanosti ukázala, že celková míra angažovanosti české společnosti je poměrně nízká, přičemž v tomto ohledu nejsou patrné statisticky významné rozdíly mezi muži a ženami. 77 % dotázaných

se v posledních 10 letech neúčastnilo žádného zasedání místního zastupitelstva, 79 % lidí neoslovilo politika nebo jiného představitele státní správy, 84 % nepracovalo pro žádnou politickou organizaci či stranu, 87 % nebylo v posledních 10 letech členy politické strany ani o vstupu do žádné strany neuvažovali a 84 % uvedlo, že v posledních 10 letech nebyli členy odborů, ani o tom neuvažovali.

- Ženy tedy deklarují podobný zájem o politiku jako muži, sledují jednotlivá média ve srovnatelné míře jako muži a vykazují také srovnatelnou úroveň politické angažovanosti jako muži. Přesto však za muži výrazně zaostávají, pokud jde o „politickou sebedůvěru“.

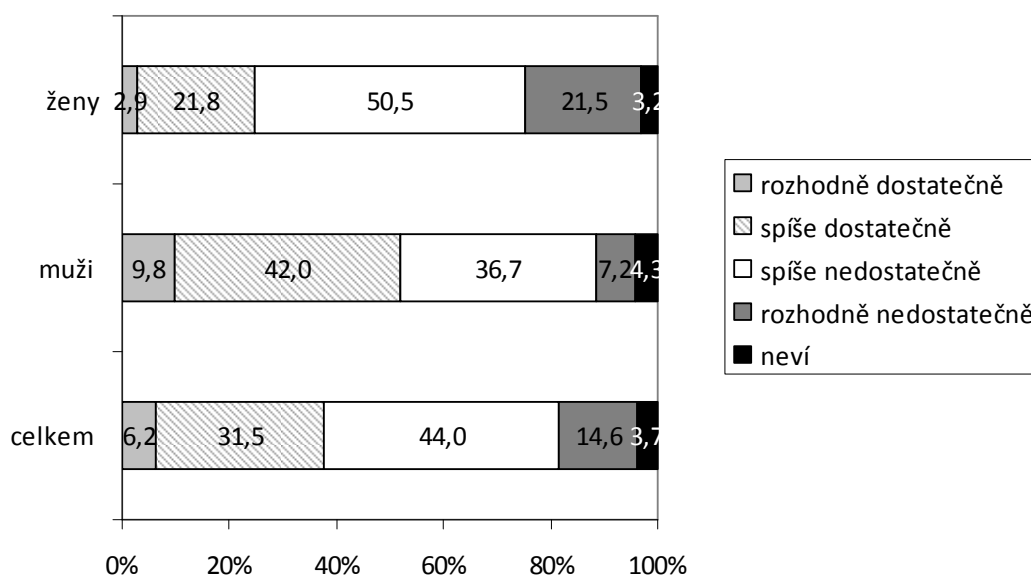
I. POSTOJE VEŘEJNOSTI K POSTAVENÍ ŽEN V POLITICE A OPATŘENÍM NA PODPORU VYROVNANÉHO ZASTOUPENÍ MUŽŮ A ŽEN

1. NÁZORY NA ZASTOUPENÍ ŽEN V POLITICE

Následující část se zaměřuje na to, jak lidé vnímají zastoupení žen v české politice na různých úrovních a jakou důležitost přisuzují problematice zastoupení žen v politice.

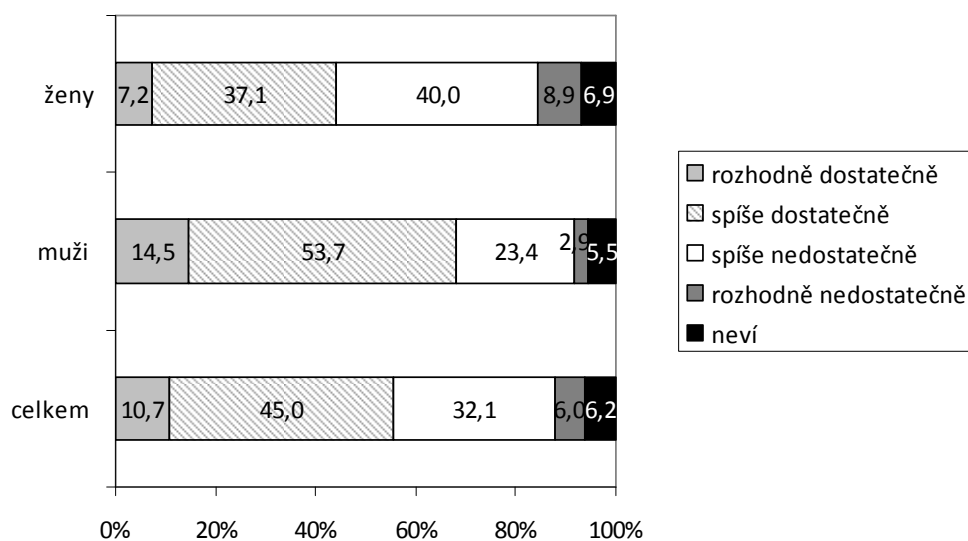
Zastoupení žen v politice vnímá většina respondentů/ek jako nedostatečné (celkem 59 % dotázaných, 44 % mužů a 72 % žen). Zastoupení žen ve vedení v ostatních oblastech (kromě politiky), tedy např. v oblasti vědy, kultury, soudnictví, podnikání apod., je přitom hodnoceno o něco pozitivněji. V tomto případě považovalo zastoupení žen za nedostatečné 38 % respondentů/ek (26 % mužů, ale celých 49 % žen). 63 % dotázaných (74 % žen a 52 % mužů) se pak domnívá, že je třeba, aby bylo více žen ve vedoucích pozicích ve firmách. Ukazuje se tedy, že jako palčivý problém je vnímán veřejností zejména nedostatek žen v politické oblasti a ve vedení firem, přičemž o nízkém zastoupení žen ve vedení (a to i v oblastech mimo politiku) jsou přesvědčeny především ženy.

Graf 1: Hodnocení zastoupení žen v politice (obecně) (údaje v %)

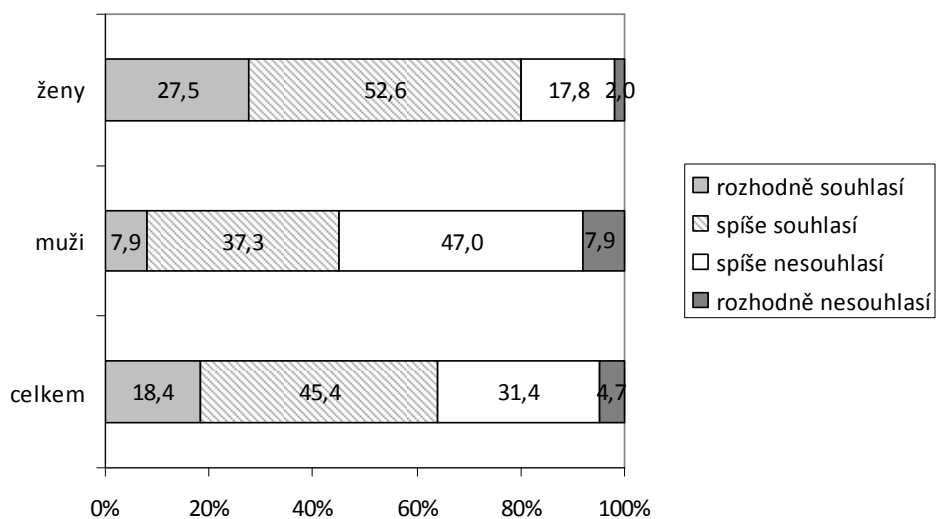
N=1036, Zdroj: Ženy a muži v rovnováze 2014; rozdíly jsou stat. významné na hladině významnosti 5 %.

Graf 2: Hodnocení zastoupení žen v rozhodování MIMO politiku (údaje v %)

N=1036, Zdroj: Ženy a muži v rovnováze 2014; rozdíly jsou stat. významné na hladině významnosti 5 %.

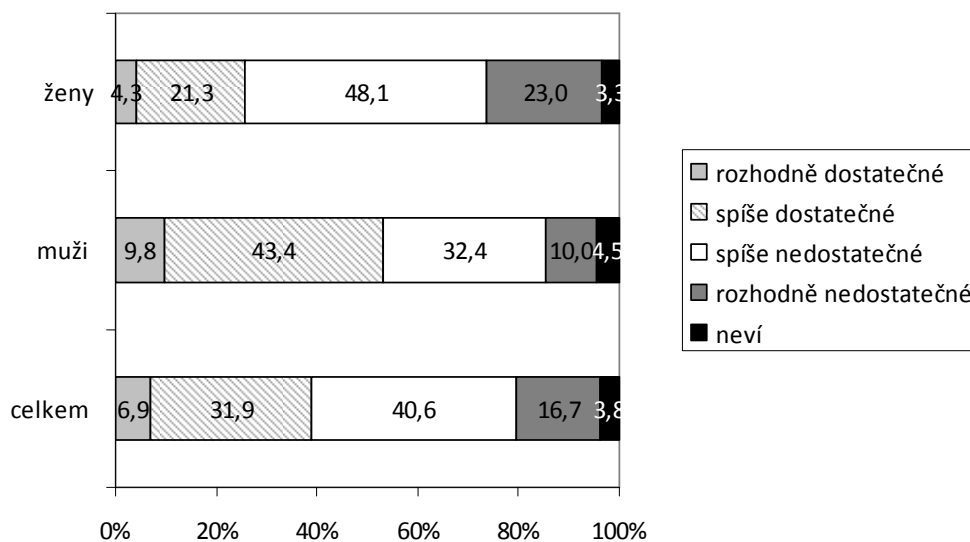
Graf 3: Souhlas s tvrzením: Ženy mají být víc ve vedoucích pozicích ve firmách (údaje v %)

N=1036, Zdroj: Ženy a muži v rovnováze 2014; rozdíly jsou stat. významné na hladině významnosti 5 %.

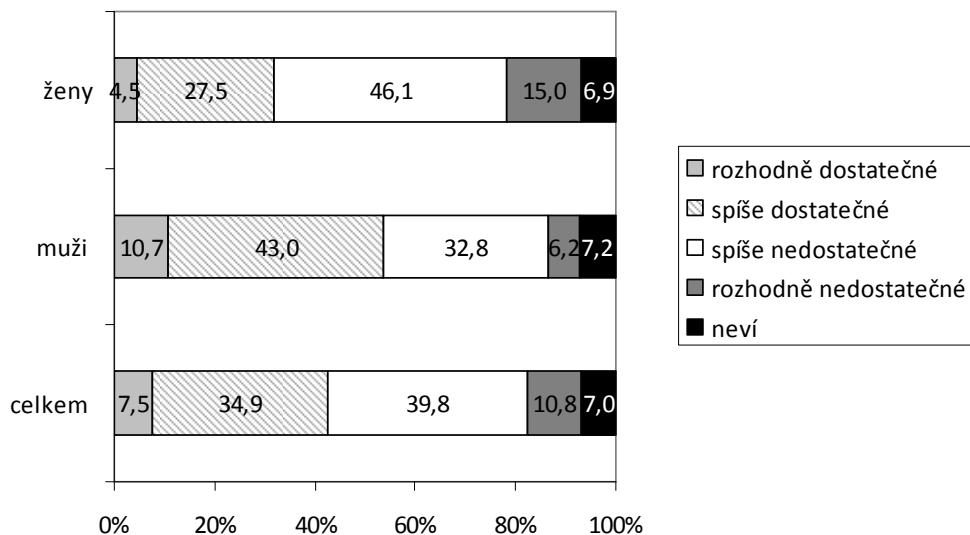
Pokud se zaměříme na jednotlivé úrovně politiky, nejvíce kriticky je vnímáno zastoupení žen ve vrcholné politice, které hodnotilo jako nedostatečné 57 % respondentů/ek (42 % mužů a 71 % žen). Následuje zastoupení žen na krajské úrovni (tj. v krajských zastupitelstvech a v magistrátech velkých měst), které považuje za nedostatečné 51 % dotázaných (39 % mužů a 61 % žen). O nedostatečném zastoupení žen na komunální úrovni je přesvědčeno 41 % dotázaných (31 % mužů a 50 % žen).

Graf 4: Hodnocení zastoupení žen - vrcholná politika (údaje v %)

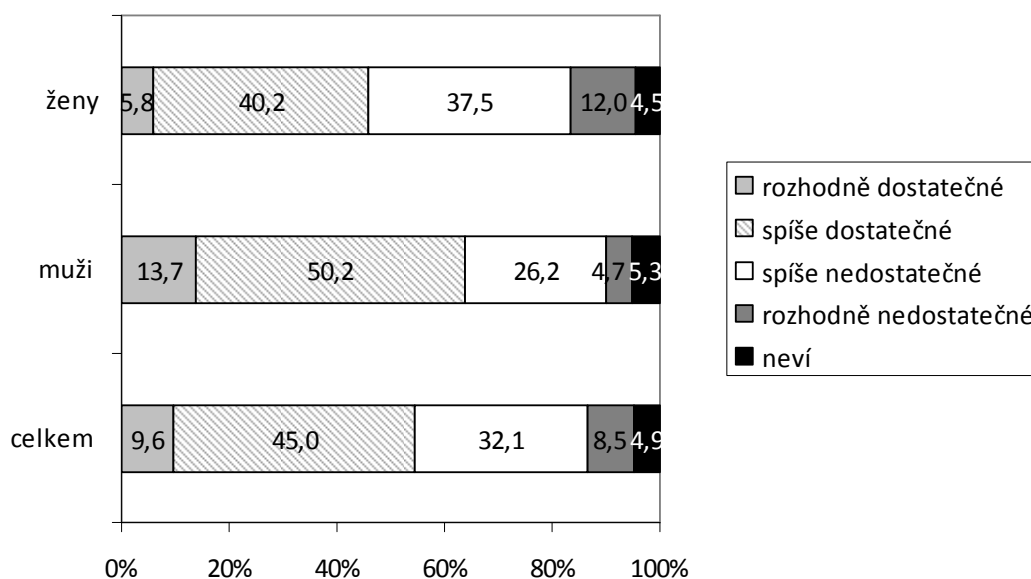
N=1036, Zdroj: Ženy a muži v rovnováze 2014; rozdíly jsou stat. významné na hladině významnosti 5 %.

Graf 5: Hodnocení zastoupení žen - krajská úroveň (údaje v %)

N=1036, Zdroj: Ženy a muži v rovnováze 2014; rozdíly jsou stat. významné na hladině významnosti 5 %.

Graf 6: Hodnocení zastoupení žen - komunální úroveň (údaje v %)

N=1036, Zdroj: Ženy a muži v rovnováze 2014; rozdíly jsou stat. významné na hladině významnosti 5 %.

Klíčovou roli v tom, jak lidé hodnotí zastoupení žen na jednotlivých úrovních politiky, hraje pohlaví, které mělo ve všech případech statisticky významný vliv na odpovědi respondentů/ek.¹ **Zatímco ženy většinou považují svou reprezentaci v politice či ve vedení mimo politiku za nedostatečné, muži o tom zpravidla přesvědčeni nebyli.** Kromě pohlaví se však odpovědi respondentů/ek lišily také podle věku, vzdělání i podle míry volební participace.

Nejvíce přitom postrádají ženy v politice lidé, kteří dosáhli alespoň středoškolského vzdělání s maturitou (64 % lidí s VŠ/VOŠ i lidí se SŠ s maturitou hodnotilo jejich zastoupení v politice za nedostatečné), nejméně často pak ti s nejnižším vzděláním (44 % lidí se základním vzděláním a 57 % lidí se SŠ vzděláním bez maturity). Pokud jde o generační rozdíly, nejvíce postrádá ženy v politice věková skupina 25-34 let a 35-44 let, v nichž se podíl lidí, kteří zastoupení žen v politice hodnotí jako nedostatečné, pohybuje mezi 65 % a 63 %. Nejmenší podporu má pak tento názor mezi lidmi ve věkové skupině 45-55 let, v níž zastoupení žen v politice hodnotí jako nedostatečné kolem 51 % dotázaných.

Důležitou roli přitom hraje také volební aktivita jedinců. Ti, kteří uvedli, že chodí pravidelně k volbám, hodnotí zastoupení žen v politice nejvíce kriticky (64 % považuje jejich zastoupení za nedostatečné), ve srovnání s těmi, kteří uvedli, že k volbám chodí jen někdy či zřídka (54 %), nebo těmi, kteří volit nechodí (39 %).

V případě názoru na zastoupení žen ve vedení mimo politiku pak byly odpovědi kromě pohlaví statisticky významně determinovány také vzděláním. Stejně jako v případě zastoupení žen v politice, se i zde ukázalo, že ženy ve vedení častěji postrádají respondenti/ky se středoškolským vzděláním s maturitou a vysokoškoláci/ačky či lidé s VOŠ (43 %), oproti lidem s nižším vzděláním (32 % respondentů/ek se SŠ vzděláním bez maturity, 38 % respondentů/ek se základním vzděláním). Obdobné rozdíly pak byly patrné i v případě

¹ Není-li uvedeno jinak, byly v celé zprávě rozdíly testovány χ^2 testy na hladině významnosti 5 %. Všechny rozdíly, které jsou ve zprávě komentovány, se ukázaly jako statisticky významné, není-li uvedeno jinak.

názoru na postavení žen ve vedoucích pozicích ve firmách. I v tomto případě se k názoru, že je jejich zastoupení nedostatečné klonily častěji ženy než muži a častěji také respondenti/ky s VŠ vzděláním či VOŠ. Příklon k tomuto tvrzení se pak snižuje s věkem a nejnižší podporu má toto tvrzení u levicově orientovaných respondentů/ek. Naopak nejvyšší podpory se mu dostává u těch, kteří chodí pravidelně k volbám.

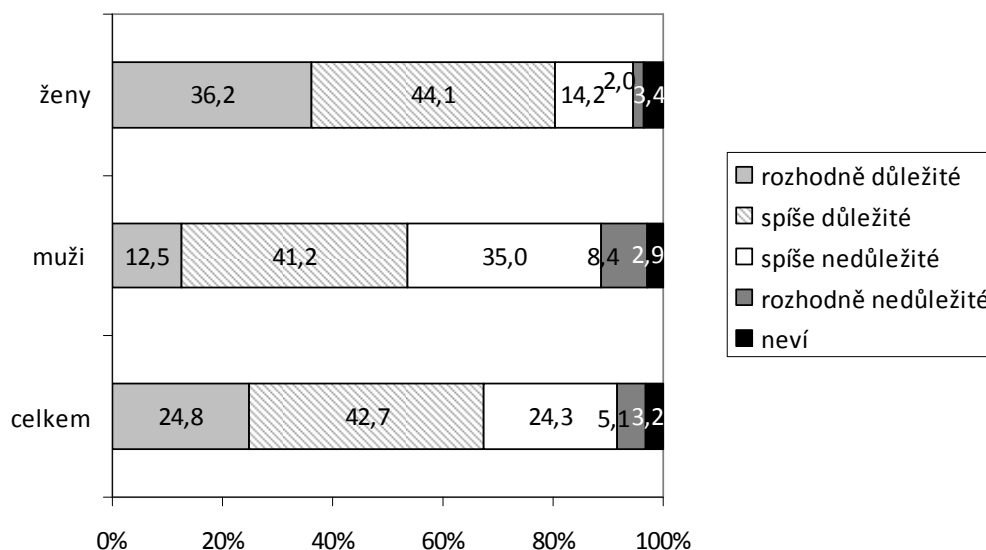
Ve společnosti přitom panuje relativní shoda, zejména pak mezi ženami, že je důležité, aby se ženy zapojovaly do politických a veřejných funkcí (67 % respondentů/ek, 54 % mužů a 80 % žen se domnívá, že je to spíše nebo rozhodně důležité), a veřejnost se shodne i na tom, že je třeba, aby se ženy aktivně zapojovaly do řešení aktuálních společenských problémů a výzev (82 % celkem, 74 % mužů a 89 % žen). I v tomto případě jsou přitom rozdíly v odpovědích mužů a žen statisticky významné, přičemž **pro ženy je otázka jejich zastoupení v politice mnohem palčivější než pro muže.**

Statisticky významnou roli v hodnocení zapojení žen do politických a veřejných funkcí hraje opět vzdělání – ukazuje se, že s rostoucím vzděláním respondentů/ek roste podíl těch, kteří se domnívají, že je zastoupení žen v politice a ve veřejném životě důležité. Zatímco mezi respondenty/kami se základním vzděláním je o tom přesvědčeno kolem 52 %, v případě lidí se středoškolským vzděláním bez maturity je to již 63 %, v případě středoškoláků a středoškolaček s maturitou 74 % a u vysokoškoláků/ček a absolventů/ek VOŠ je to dokonce přes 80 %.

Z hlediska **politické orientace** (měřené sebezaražením respondentů/ek na ose levice-pravice) vyjadřovali nejvyšší důležitost zastoupení žen v politice ti, kteří se řadili do politického středu (72,2 % z nich považovalo zastoupení žen za spíše nebo rozhodně důležité), zatímco mezi stoupenci levice to bylo 64 % a mezi stoupenci pravice 69 % dotázaných. Častěji se pak k názoru, že je zastoupení žen v politice a ve veřejném životě důležité, klonili ti, kteří jsou se současnou politickou situací nespokojeni (71 % nespokojených, ale 66 % spokojených respondentů/ek). Lze tedy vyvodit, že pro tyto lidi je zvyšování zastoupení žen v politice nahlíženo možná také jako určitá naděje na změnu politiky a politické kultury.

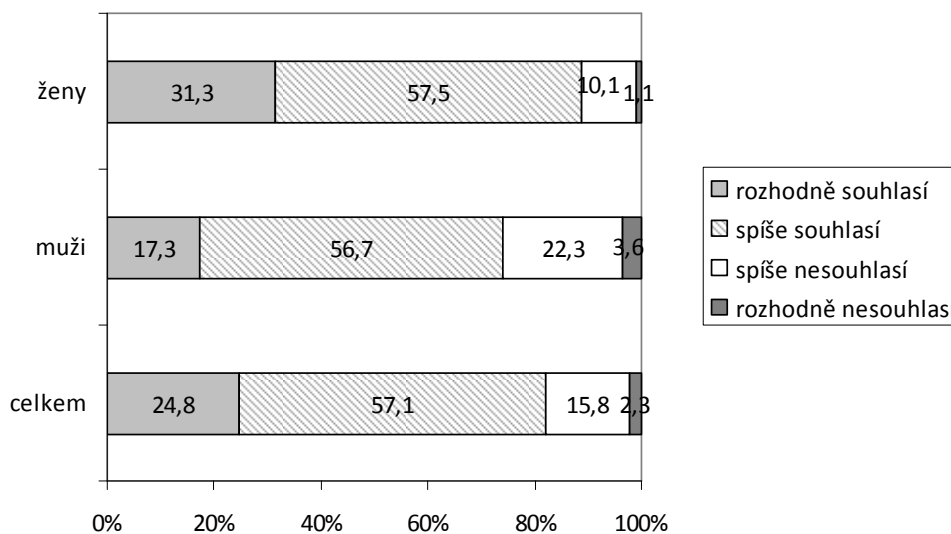
Další statisticky významné rozdíly se pak ukázaly také v souvislosti s **volební aktivitou lidí**. Zastoupení žen v politice považují za důležité zejména ti, kteří pravidelně chodí k volbám (76 %), výrazně méně pak ti, kteří uvedli, že k volbám chodí jen někdy nebo zřídka (60 %), a suverénně nejméně pak ti, kteří uvedli, že volit nechodí (39 %).

Graf 7: Jaký je Váš názor na zapojování žen do politických a veřejných funkcí? Je to... (údaje v %)

N=1036, Zdroj: Ženy a muži v rovnováze 2014

Graf 8: Souhlas s tvrzením - Ženy se mají zapojovat do řešení společenských problémů (údaje v %)

N=1036, Zdroj: Ženy a muži v rovnováze 2014, rozdíly mezi muži a ženami jsou stat. významné na hladině významnosti 5 %.

Shrnutí

Jako nejvíce problematický je českou veřejností vnímán zejména nedostatek žen v politické oblasti a ve vedení firem. Zastoupení žen v politice vnímá většina respondentů/ek jako nedostatečné (celkem 59 % dotázaných, 44 % mužů a 72 % žen) a většina se také domnívá, že je třeba, aby bylo více žen ve vedoucích pozicích ve firmách (63 % dotázaných, 74 % žen a 52 % mužů). Zastoupení žen ve vedení v ostatních oblastech (kromě politiky), je pak hodnocen o něco pozitivněji (za nedostatečné je považuje 38 % respondentů/ek, 26 % mužů, 49 % žen).

Nejvíce kriticky je přitom vnímáno zastoupení žen ve vrcholné politice, které hodnotilo jako nedostatečné 57 % respondentů/ek (42 % mužů a 71 % žen). Následuje zastoupení žen na krajské úrovni (tj. v krajských zastupitelstvech a na magistrátech velkých měst), které považuje za nedostatečné 51 % dotázaných (39 % mužů a 61 % žen). O nedostatečném zastoupení žen na komunální úrovni je přesvědčeno 41 % dotázaných (31 % mužů a 50 % žen).

Nízké zastoupení žen ve všech oblastech vedení a politiky pak reflektují kriticky zejména ženy, které většinou považují svou reprezentaci v politice či ve vedení mimo politiku za nedostatečnou, zatímco muži o tom většinou natolik pevně přesvědčeni nejsou. Kromě pohlaví se však odpovědi respondentů/ek lišily rovněž podle věku, vzdělání a také podle míry volební participace. Ženy ve vedení postrádají hlavně lidé s vyšším vzděláním (vysokoškoláci/čky a absolventi/ky VOŠ a středoškoláci/čky s maturitou), mladší lidé a také ti, kteří uvedli, že chodí pravidelně k volbám.

Ve společnosti přitom panuje relativní shoda, opět zejména mezi ženami a lidmi s vyšším vzděláním a těmi, kteří chodí pravidelně k volbám, že je důležité, aby se ženy zapojovaly do politických a veřejných funkcí a aby se podílely na řešení aktuálních společenských problémů a výzev.

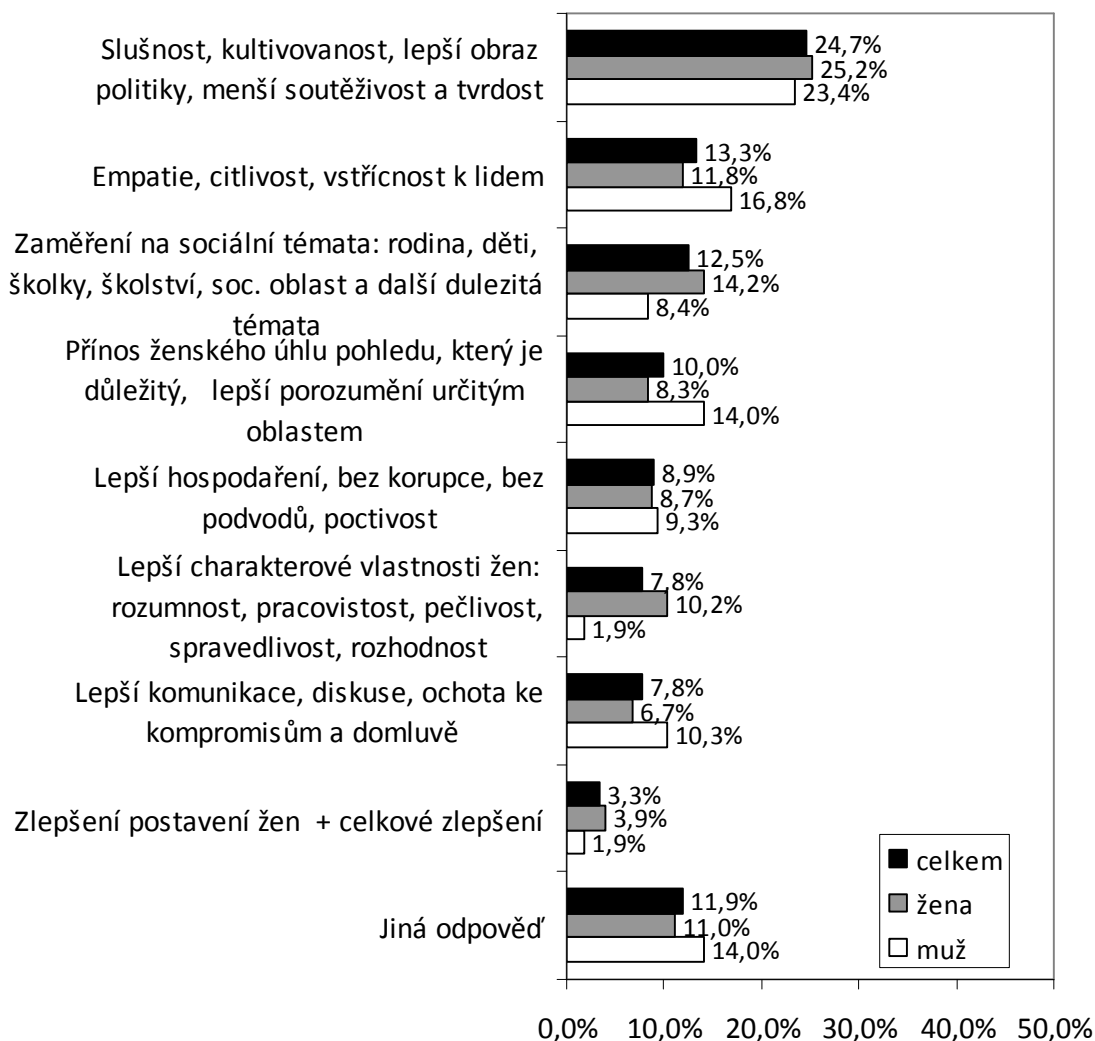
2. NÁZORY NA PŘÍNOS ŽEN A MUŽŮ V POLITICE A JEJICH KOMPETENCE A SCHOPNOSTI

Nejenže se lidé domnívají, že je žen v politice (a zejména pak na vrcholné a krajské úrovni) nedostatek, ale **řada lidí, zejména pak žen, by vyšší zapojení žen do politiky hodnotila jako jednoznačný společenský přínos**. 34 % (21 % mužů ale 47 % žen) se domnívá, že pokud by došlo k většímu zapojení žen do politiky, politika by se změnila k lepšímu. Jen necelých 10 % mužů a necelé 1 % žen (5 % celkem) se domnívá, že by se v důsledku toho politika zhoršila. 45 % celkem (54 % mužů a 36 % žen) je pak přesvědčeno, že by se politika nijak nezměnila. **71 % dotázaných (58 % mužů a 82 % žen) se přitom domnívá, že pro politiku jsou zkušenosti žen a jejich pohled na věc důležité.**

Nejvíce skeptičtí k přínosu žen do politiky jsou tedy muži, dále pak lidé s nižším vzděláním (28 % respondentů/ek se ZŠ, 29 % se SŠ vzděláním bez maturity, ale 37 % respondentů/ek s maturitou a 48 % vysokoškoláků/ček a absolventů/ek VOŠ). I v tomto případě hodnotili jako přínosné zapojení žen do politiky nejčastěji ti, kteří chodí pravidelně volit (39 %) oproti těm, kteří chodí k volbám jen zřídka (31 %) nebo nechodí vůbec (16 %).

Formou otevřené otázky jsme se pak těch respondentů/ek, kteří se domnívali, že by došlo ke zlepšení politické situace v důsledku vyššího zapojení žen, ptali, jak konkrétně by se podle nich politická situace změnila. Jejich odpovědi pak přehledně ukazuje následující graf.

Graf 9: Jak by se politika změnila k lepšímu, kdyby došlo k většímu zapojení žen? (údaje v %)

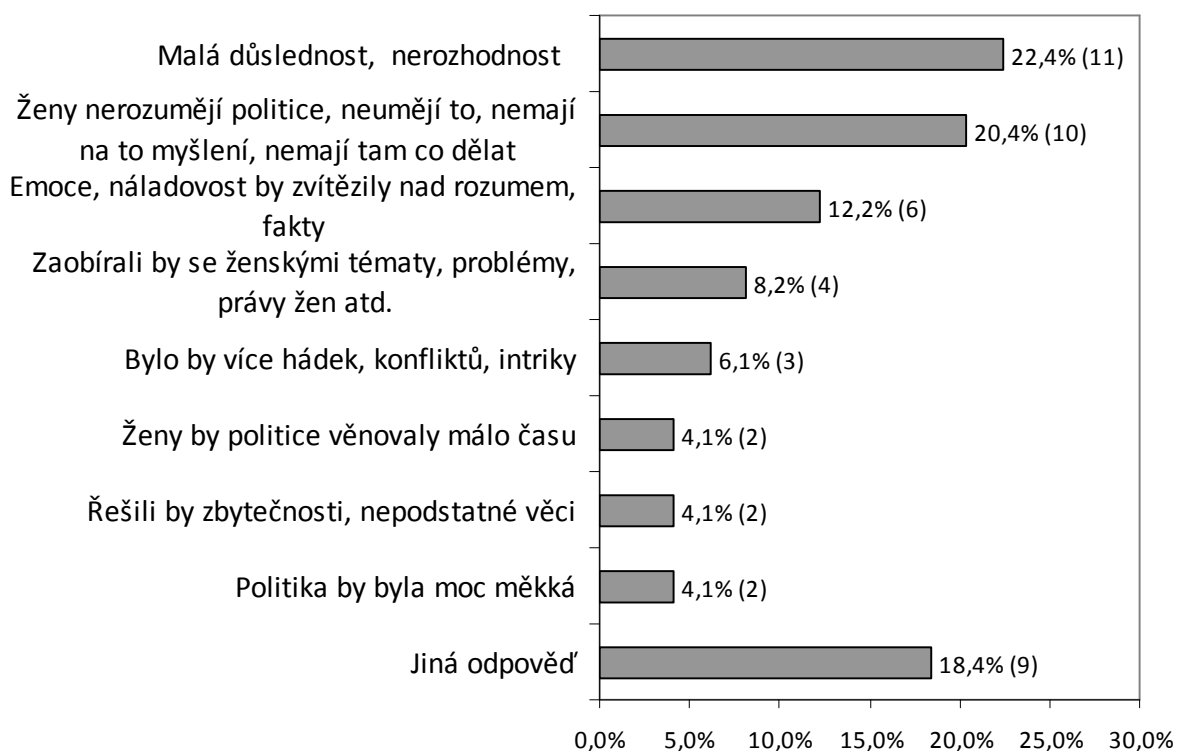

N=361 (pouze ti, kteří uvedli, že po zapojení žen do politiky by došlo k zlepšení politické situace)

Nejčastěji si lidé působení žen v politice spojují se zvýšením celkové slušnosti, kultivovanosti prostředí, menší soutěživosti a tvrdostí politiky (25 %). Dalším často zmiňovaným přínosem žen bylo více empatie a vstřícnosti k lidem (13 %). S tím pak souvisí také očekávání, že by se politika více soustředila na sociální témata, jako je rodina, děti, školství, zdravotnictví apod. (13 %). 10 % se pak domnívá, že mají ženy obecně jiný pohled na věc, který by politiku obohatil.

Na otevřenou otázku týkající se negativ, která by s sebou přinesla vyšší zastoupení žen v politice, pak odpovědělo jen velice málo respondentů/ek – celkem 54. Ve 49 případech to přitom byli muži. Většinou zdůvodňovali svůj názor negativními stereotypy spojenými se ženami, jako je absence důslednosti a nerozhodnost (22 %), předpoklad, že ženy politice nerozumějí a nemají v ní co dělat (20 %), nebo jejich emocionálností a náladovostí (12 %). Kolem 8 % se pak domnívalo, že by ženy v politice řešily pouze ženská témata a otázky práv žen. Ve společnosti přitom převažuje přesvědčení, že ženy v politice budou hájit zájmy žen (s výrokem spíše nebo rozhodně souhlasilo 57 % dotázaných), což je možná také jeden z důvodů, proč jsou vůči podpoře zastoupení žen v politice kritičtí zejména muži a naopak ženy vyšší zastoupení žen v politice zpravidla podporují.

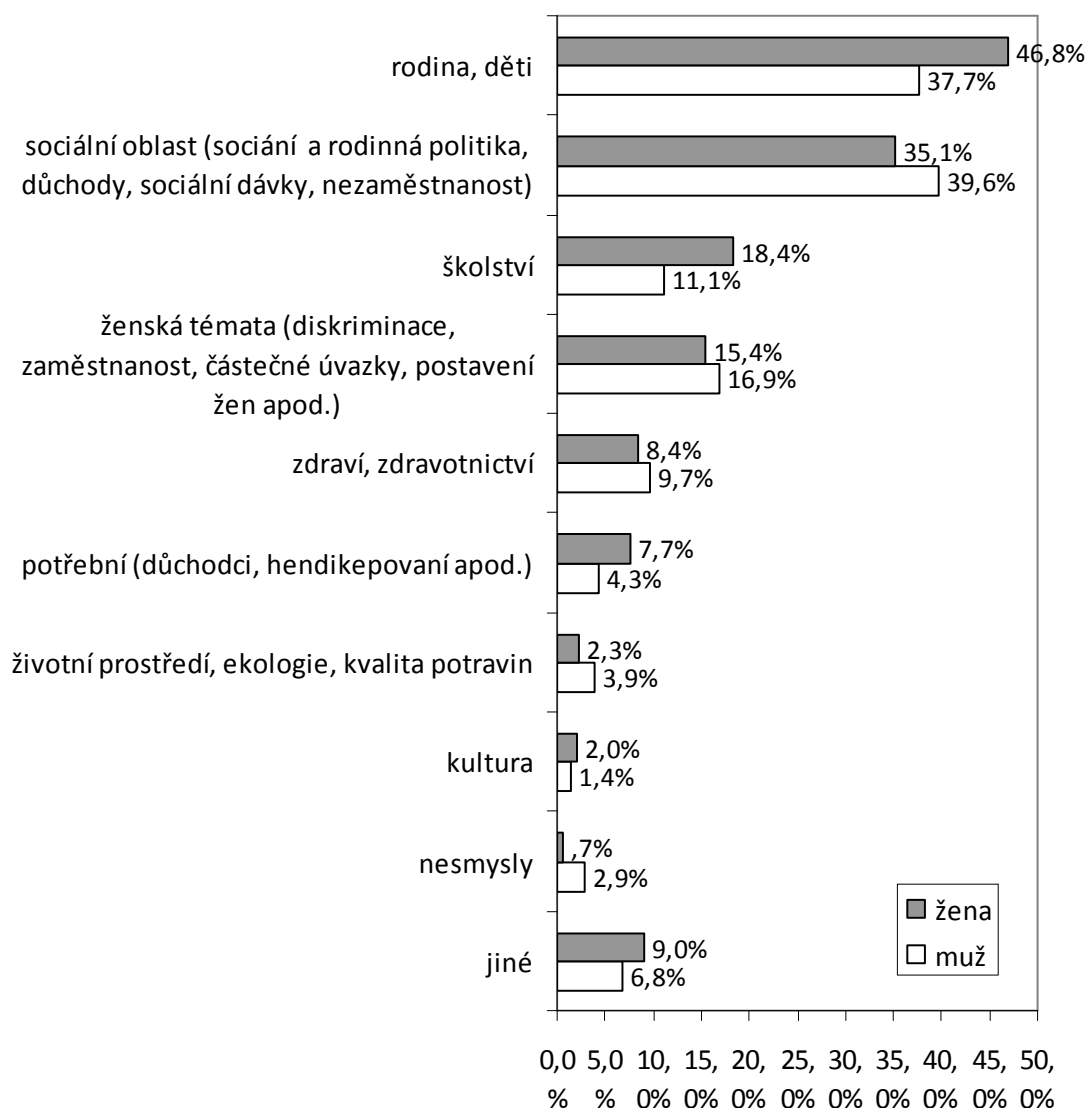
Graf 10: Jak by se změnila politika k horšímu, kdyby se do ní více zapojily ženy? (pouze muži, údaje v % i v absolutních počtech)

N=49 (pouze ti, kteří odpověděli, že by se politika změnila k horšímu, pokud by se do ní více zapojily ženy)

Mezi lidmi je přitom poměrně silně zakořeněné spojení žen s určitými obory a zájmy. Kolem 49 % dotázaných (42 % mužů a 55 % žen) se domnívá, že by se politika po vstupu žen věnovala jiným tématům, než je tomu dosud. Jak přitom ukázala analýza odpovědí na další otevřenou otázku, od žen se očekává, že se budou věnovat především problematice dětí a rodiny a také sociální oblasti. Dalšími relativně často zmiňovanými tématy bylo školství a „ženská témata“ (jako jsou např. otázky diskriminace žen, zaměstnanosti, kombinace práce a rodičovství apod.). Necelá 3 % mužů pak odpověděla, že by se politika věnovala nesmyslům a zbytečností.

Graf 11: Jakým tématům by se věnovala větší pozornost, pokud by do politiky vstoupilo více žen? (údaje v %)

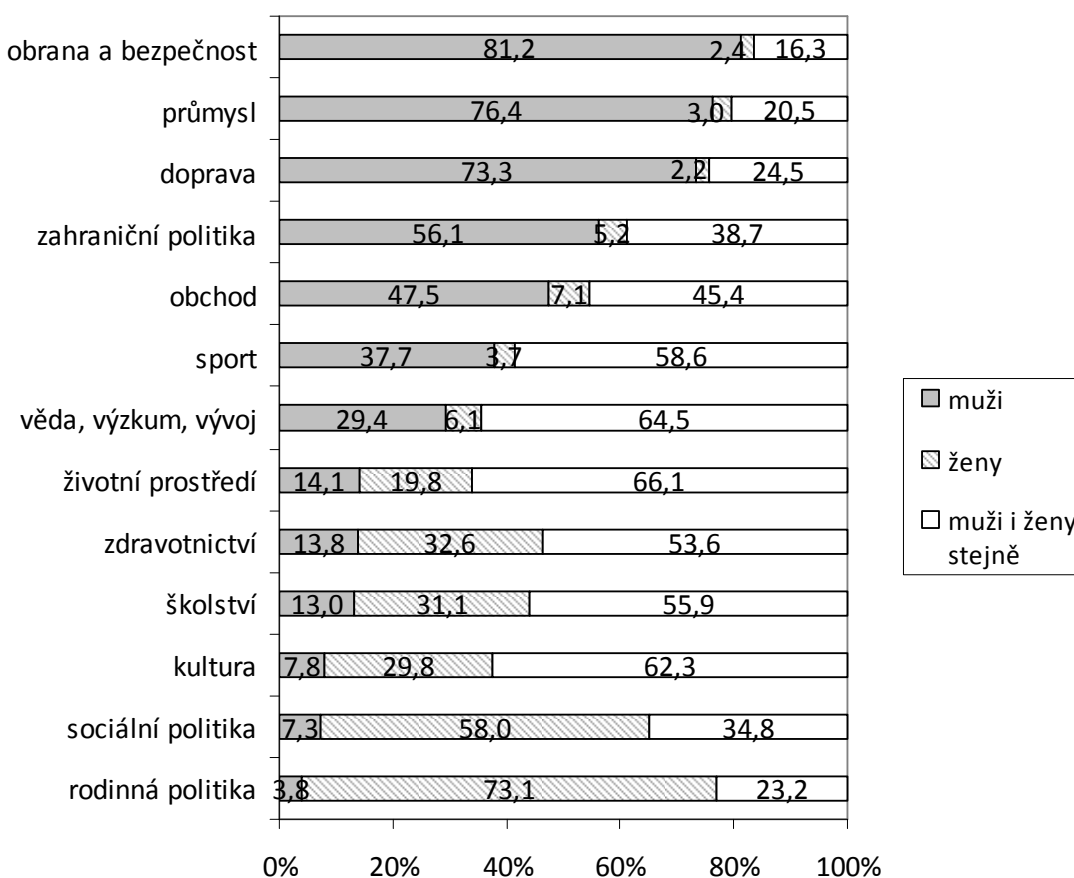

N=506 (pouze ti, co uvedli, že by se politika věnovala jiným tématům po té, co by do ní vstoupily ženy)

Skutečnost, že si většina lidí spojuje ženy s oblastí sociální a rodinné politiky, přitom potvrzují i odpovědi respondentů/ek na otázku, v níž jsme se ptali, kdo má podle nich lepší předpoklady a schopnosti pro to, aby se věnoval konkrétním oblastem politiky. **Sociální a rodinná politika se ukázaly jako oblasti, které jsou jednoznačně spojovány se ženami** (73 % respondentů/ek se domnívá, že ženy mají lepší předpoklady věnovat se rodinné politice a podle 58 % dotázaných ženy mají lepší předpoklady věnovat se sociální politice). **Jako vyloženě mužské oblasti jsou pak vnímány obrana a bezpečnost** (o níž se 83 % dotázaných domnívá, že pro ni mají lepší předpoklady muži), **průmysl** (76 % uvedlo, že pro tuto oblast mají lepší předpoklady muži) a **doprava** (73 % ji přisuzuje mužům). **Jako spíše mužská záležitost je pak vnímána i zahraniční politika**, byť ne tak výrazně, jako výše zmiňované oblasti obrany, průmyslu a dopravy (o zahraniční politice se 56 % dotázaných domnívá, že se pro ni hodí spíše muži, pouze 5 % je toho názoru, že pro ni mají lepší předpoklady ženy, a 39 % si myslí, že se pro ni hodí muži i ženy stejně). **Životní prostředí, zdravotnictví, školství a kultura jsou oblasti, které jsou vnímány převážně jako oblasti, pro něž se hodí muži i ženy stejně.** Pokud však respondenti/ky v tomto případě

upřednostňovali jedno pohlaví, byly to ženy. V případě **obchodu, sportu, vědy a výzkumu** pak také většinou převažuje názor, že pro ně mají muži i ženy stejné předpoklady. Pokud ale respondenti/ky někoho upřednostňovali, byli to v tomto případě muži. Porovnání odpovědí mužů a žen pak ukázalo, že názory se ve většině případů liší podle pohlaví. **U téměř všech sledovaných položek se ženy statisticky méně často než muži klonily k názoru, že muži jsou pro dané oblasti vhodnější, naopak spíše podporovaly tvrzení, že pro ně muži i ženy mají stejné předpoklady a schopnosti nebo uváděly, že se pro danou oblast hodí spíše ženy než muži.**

Graf 12: Kdo má podle Vás lepší předpoklady a schopnosti pro to, aby se v politice věnoval následujícím oblastem a tématům? (údaje v %)

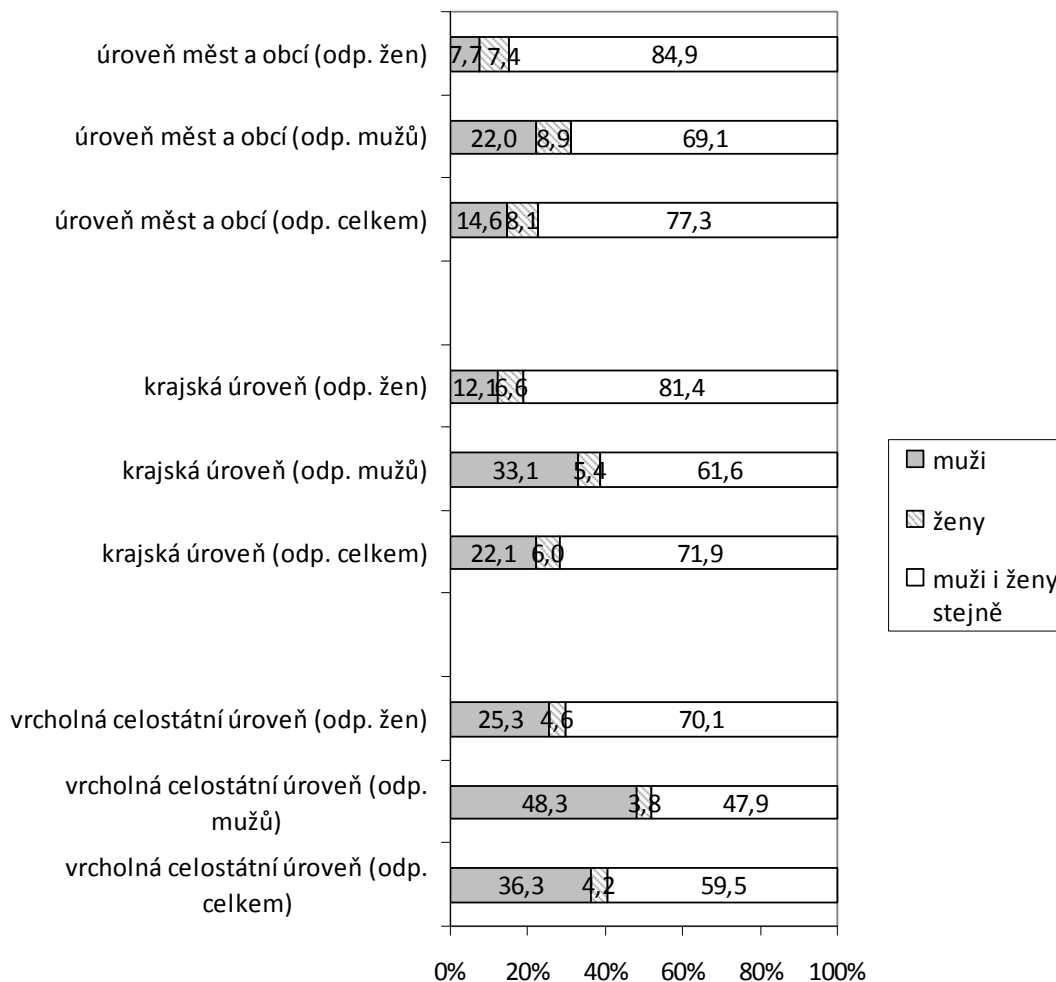

N=1036, Zdroj: Ženy a muži v rovnováze 2014

Pokud jde o názory veřejnosti, které se týkají vhodnosti mužů a žen zastávat politické funkce na různých úrovních politiky, ve všech případech jednoznačně převažují ti, kteří se domnívají, že se pro politiku hodí muži i ženy stejně. Nejvíce je to přitom patrné v případě komunální politiky, o níž se 77 % dotázaných (85 % žen a 69 % mužů) domnívá, že pro ni mají muži i ženy stejné předpoklady. Následuje krajská úroveň politiky, o níž se domnívá 72 % dotázaných (81 % žen a 62 % mužů), že pro ni mají muži a ženy stejné předpoklady. Pokud jde o vrcholnou politiku na celostátní úrovni, 60 % se domnívá (70 % žen a 48 % mužů), že se pro tuto úroveň politických funkcí hodí muži i ženy stejně. Jak je patrné z následujícího grafu, i v tomto případě se mezi muži a ženami ukázaly statisticky významné rozdíly. **Ženy se častěji klonily k názoru, že pro danou úroveň politiky mají obě pohlaví**

stejné předpoklady a schopnosti, zatímco muži měli tendenci spíše upřednostňovat muže, a to zejména na krajské a vrcholné úrovni politiky.

Graf 13: Kdo má podle Vás lepší předpoklady a schopnosti, aby se věnoval následujícím úrovním politiky? (údaje v %)

N=1036, Zdroj: Ženy a muži v rovnováze 2014

Kromě pohlaví byl názor na vhodnost zastoupení žen na různých úrovních politiky ovlivňován **vzděláním, věkem a mírou volební angažovanosti**. Pokud jde o roli vzdělání, ukázalo se, že čím nižší vzdělání, tím spíše se respondenti/ky domnívali, že pro výkon politických funkcí mají lepší předpoklady muži. Nejvýznamnější rozdíly jsou pak patrné zejména mezi lidmi se základním a středoškolským vzděláním bez maturity na straně jedné, a těmi, kteří dosáhli středoškolského vzdělání s maturitou nebo vysokoškolského vzdělání či VOŠ na straně druhé. Pokud jde o roli věku, ta je patrná v případě názoru na předpoklady mužů a žen pro krajskou a komunální politiku. Jak se ukázalo, v obou případech s rostoucím věkem roste i podíl těch, kteří se domnívají, že jsou pro politické funkce vhodnější muži, a naopak se snižuje podíl těch, kteří se domnívají, že se pro tyto funkce hodí obě pohlaví stejně. Pokud jde o volební angažovanost, i v tomto případě se ukazuje, že schopnostem žen uplatnit se na všech úrovních politiky, nejvíce důvěřují ti, kteří chodí pravidelně k volbám, oproti těm, kteří k volbám chodí občas a zřídka, nebo k nim nechodí vůbec.

Shrnutí

Řada lidí, zejména pak žen, by považovala případné větší zapojení žen do politiky jako jednoznačný společenský přínos. 34 % (21 % mužů ale 47 % žen) se domnívá, že pokud by došlo k většímu zapojení žen do politiky, politika by se změnila k lepšímu. Jen necelých 10 % mužů a necelé 1 % žen (5 % celkem) se domnívá, že by se v důsledku toho politika zhoršila. 71 % dotázaných (58 % mužů a 82 % žen) je toho názoru, že pro politiku jsou zkušenosti žen a jejich pohled na věc důležité. Muži a lidé s nižším vzděláním jsou přitom nejvíce skeptičtí k přínosu žen do politiky. Naopak jako přínosné hodnotili větší zapojení žen do politiky nejčastěji ti, kteří chodí pravidelně volit.

Nejčastěji si lidé vyšší zastoupení žen v politice spojují se zvýšením celkové slušnosti, kultivovanosti prostředí, menší soutěživosti a tvrdostí politiky. Dalším často zmiňovaným přínosem by podle respondentů/ek bylo více empatie a vstřícnosti k lidem. Ve společnosti přitom také převažuje přesvědčení, že ženy by v politice hájily zájmy žen, což může být kriticky hodnoceno zejména muži.

S muži a ženami v politice si přitom lidé spojují odlišné kompetence. Od žen se očekává, že se budou věnovat především problematice dětí a rodiny a také sociální oblasti, dále školství a „ženským tématům“ (jako jsou např. otázky diskriminace žen, zaměstnanosti, kombinace práce a rodičovství apod.).

Sociální a rodinná politika jsou přitom vnímány jako oblasti, které jsou jednoznačně spojovány se ženami. Jako vyloženě mužské oblasti jsou naopak vnímány obrana a bezpečnost, průmysl a doprava. Jako spíše mužská oblast je pak vnímána také zahraniční politika. Životní prostředí, zdravotnictví, školství a kultura jsou pak vnímány převážně jako oblasti, pro něž se hodí muži i ženy stejně, případně jako mírně „ženské oblasti“ (tj. pokud v tomto případě respondenti/ky někoho upřednostňovali, byli to častěji ženy). Oblasti obchodu, sportu, vědy a výzkumu, které byly také nejčastěji hodnoceny jako domény, pro něž se hodí muži i ženy stejně, pak byly hodnoceny naopak jako mírně „mužské“ (tj. pokud v tomto případě respondenti/ky někoho upřednostňovali, byli to častěji muži).

Co se týče hodnocení schopností mužů a žen zastávat politické funkce na jednotlivých úrovních politiky, jednoznačně převažuje názor, že se pro politiku hodí muži i ženy ve stejné míře. Ženy se častěji klonily k názoru, že pro danou úroveň politiky mají obě pohlaví stejné předpoklady, zatímco muži měli tendenci spíše upřednostňovat muže, a to zejména na krajské a vrcholné úrovni politiky. Kromě pohlaví byl názor na vhodnost zastoupení žen na různých úrovních politiky ze všech sledovaných proměnných determinován vzděláním, věkem a mírou volební angažovanosti. K názoru, že mají muži a ženy stejné předpoklady pro výkon politických funkcí, se klonili spíše lidé s vyšším vzděláním, mladší respondenti/ky a také lidé, kteří se pravidelně účastní voleb.

3. NÁZORY NA ŠANCE ŽEN UPLATNIT SE V POLITICE A NA BARIÉRY JEJICH PROSAZENÍ

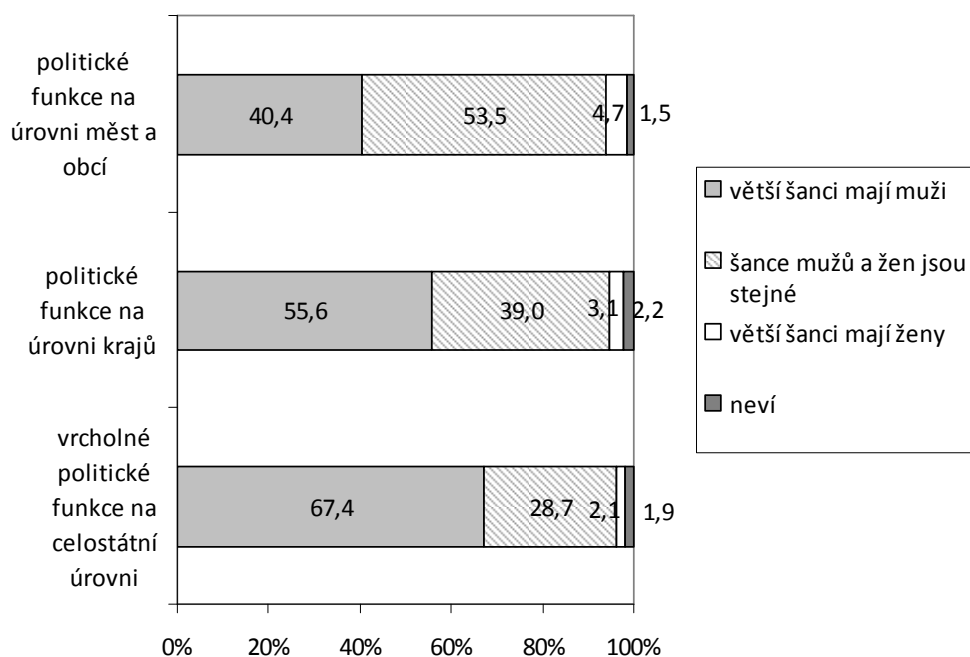
Zhruba 70 % dotázaných se domnívá, že jsou ženy stejně schopné jako muži, ale že jsou v politickém systému, v němž dominují muži, podceňovány. I v tomto případě přitom takový názor zastávají především ženy (83 % a 57 % mužů), dále pak hlavně ti s vyšším vzděláním, příslušníci mladší generace (do 35 let), a ti, kteří uvádějí, že chodí pravidelně volit.

Pokud měli respondenti/ky ohodnotit, jaké mají muži a ženy šance uplatnit se v politice, ukázalo se, že se **vzrůstající úrovní politiky rostou podle respondentů/ek šance mužů uplatnit se v politice na úkor žen**. Zatímco v případě komunální politiky se pouze 40 % dotázaných domnívá, že zde mají muži větší šance (65 % se pak domnívá, že jsou šance mužů a žen vyrovnané), v případě politiky na úrovni krajů je o zvýhodnění mužů přesvědčeno již celých 56 % dotázaných (39 % se domnívá, že jsou šance vyrovnané). V případě vrcholné politiky pak panuje velké skepse, pokud jde o možnosti uplatnění žen. **Celých 67 % dotázaných se domnívalo, že jsou zde ve výhodě muži, pouze 29 % je toho názoru, že jsou v tomto případě šance mužů a žen vyrovnané.**

Srovnání s výsledky šetření CVVM pro Fórum 50% z roku 2006 (CVVM 2006²) přitom ukázalo, že smýšlení lidí týkající se šancí mužů a žen na prosazení do politických pozic, se v čase příliš nemění. Zřejmě v souvislosti s působením několika výraznějších ženských politických osobností ve vrcholné politice, se od roku 2006 snížil podíl těch, kteří se domnívají, že muži mají vyšší šanci než ženy prosadit se ve vrcholné politice (v roce 2006 to bylo 76 % dotázaných, v roce 2014 to bylo 67 % dotázaných) a naopak se mírně zvýšil podíl těch, kteří jsou přesvědčeni o vyrovnaných šancích mužů a žen.

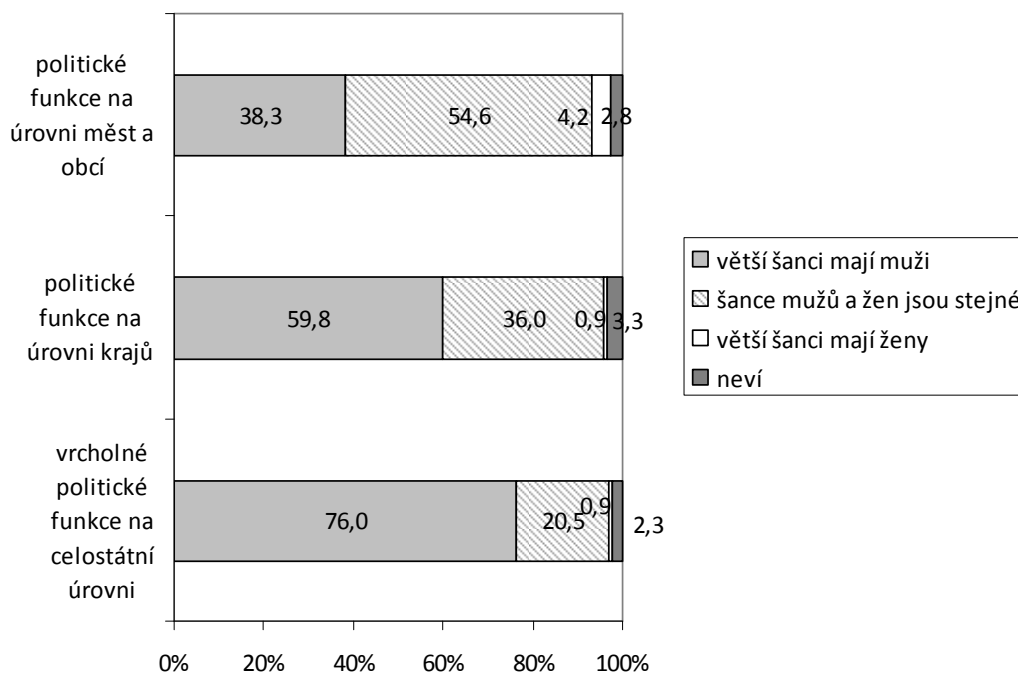
² Kunštát, D. 2006. Postavení žen v politice očima české veřejnosti. (<http://padesatprocent.cz/docs/postaveni-zen-v-politice-ocima-ceske-verejnosti.pdf>)

Graf 14: Jaké jsou šance mužů a žen zastávat politické funkce? (2014) (údaje v %)

N=1036, Zdroj: Ženy a muži v rovnováze 2014

Graf 15: Jaké jsou šance mužů a žen zastávat politické funkce? (2006) (údaje v %)

N= 992, Zdroj: CVVM 2006

Analýza odpovědí podle dalších faktorů přitom ukázala, že jsou názory lidí statisticky významně determinovány zejména pohlavím. **Ve všech úrovních politiky se ukázalo, že ženy jsou více skeptické k rovným šancím mužů a žen na uplatnění v politice a naopak častěji se domnívají, že ve výhodě jsou muži.** Největší procentní rozdíly v odpovědích mužů a žen (18 procentních bodů) jsou přitom patrné v případě vrcholné politiky, o níž se celých 76

% žen, ale jen 58 % mužů domnívalo, že jsou v ní muži zvýhodněni. Jak se tedy ukazuje, perspektiva mužů a žen se v tomto ohledu opět značně rozchází.

Tabulka 1: Šance mužů a žen zastávat politické funkce podle pohlaví (údaje v %)

	vrcholné politické funkce na celostátní úrovni		politické funkce na úrovni krajů		politické funkce na úrovni měst a obcí	
	muži	ženy	muži	ženy	muži	ženy
větší šanci mají muži	58,0	76,0	49,0	61,6	34,6	45,6
šance mužů a žen jsou stejné	35,9	22,1	43,4	35,1	56,8	50,5
větší šanci mají ženy	3,7	0,5	5,1	1,3	6,8	2,7
neví	2,4	1,4	2,5	2,0	1,8	1,2
celkem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

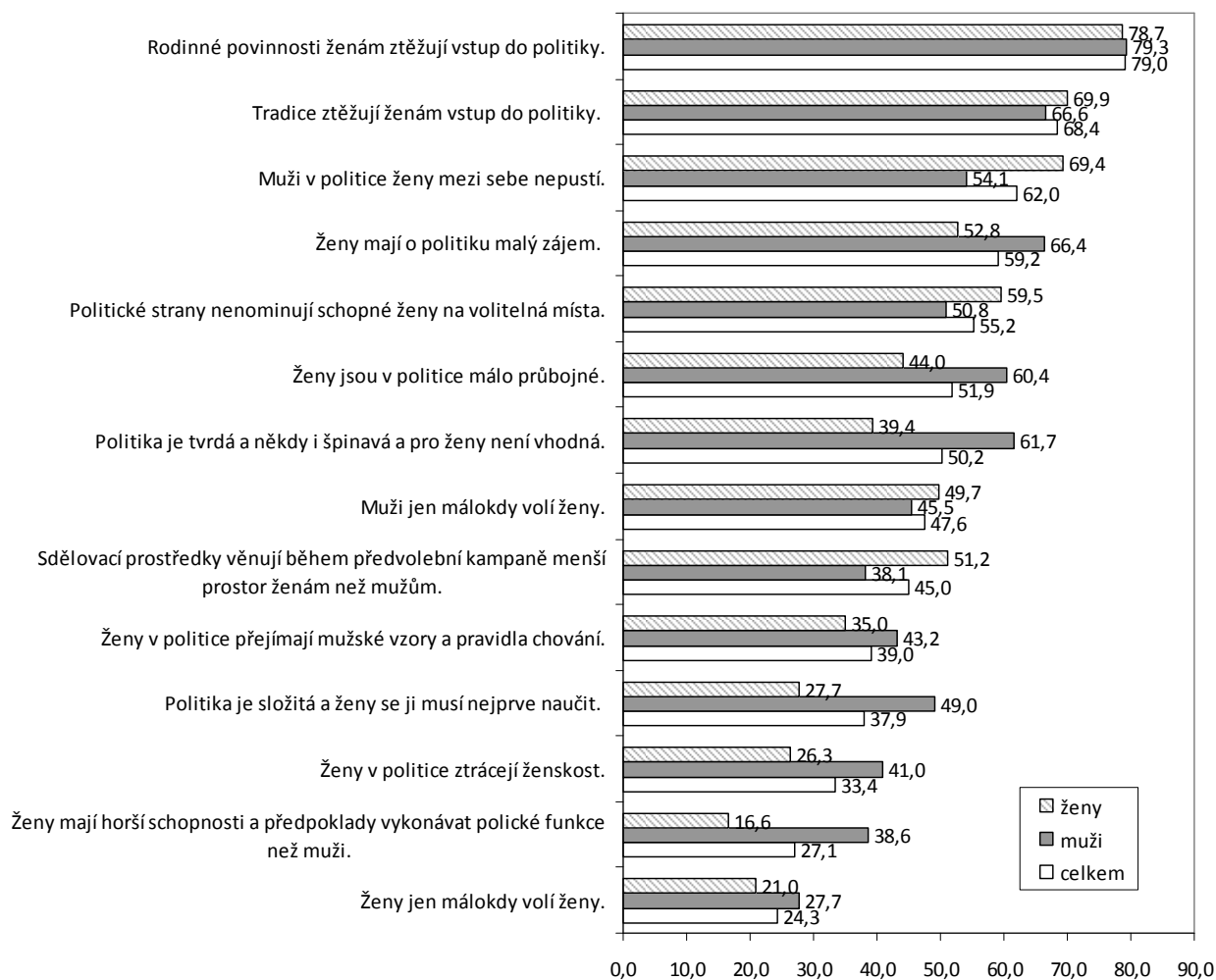
N=1036, Zdroj: Ženy a muži v rovnováze 2014; rozdíly jsou stat. významné na hladině významnosti 5 %.

Jaké konkrétní bariéry stojí podle respondentů a respondentek za tím, proč se nedaří ženám vstupovat do politiky? Respondenti/ky měli možnost vyjádřit svůj názor formou souhlasu či nesouhlasu s různými důvody znevýhodnění žen v politice.

Nejčastěji se přitom shodovali, že hlavní brzdou žen jsou jejich rodinné povinnosti (79 %), přičemž v tomto ohledu byla výjimečně patrná shoda mezi muži a ženami. Další podobně hodnocenou položkou byly také tradice, které považuje za jeden z důvodů nízkého zastoupení žen v politice 68 % dotázaných. Třetím nejčastěji zmiňovaným důvodem bylo, že **muži mezi sebe ženy nepustí**, přičemž s touto odpovědí vyjadřovaly ženy souhlas častěji než muži (68 % souhlasných odpovědí žen, ale jen 54 % souhlasných odpovědí mužů). Následuje důvod, že **ženy nemají o politiku zájem** (59 %), ke kterému se kloní především muži (66 % mužů a 53 % žen). 55 % dotázaných pak souhlasilo s tvrzením, že **ženy nejsou nominovány politickými stranami na volitelná místa** (k tomuto názoru se klonily častěji ženy (60 %) než muži (51 %)). S tvrzením, že **ženy jsou málo průbojné**, souhlasilo 50 % dotázaných, častěji to byli muži (60 %) než ženy (44 %). Muži se také mnohem častěji klonili k názoru, že je **politika tvrdá a špinavá a pro ženy se nehodí** (celkem 50 % souhlasných odpovědí, 60 % mužů, 39 % žen). Naopak, dotázaní vyjadřovali jen velice malou podporu tvrzení, že **ženy mají horší schopnosti a předpoklady vykonávat politické funkce než muži** (27 % souhlasných odpovědí), a že **ženy jen málokdy volí ženy** (24 %).

Určitým typem bariéry pro uplatnění žen v politice pak může být chápáno i to, že spolu ženy příliš nedrží a vzájemně se nepodporují. S tímto tvrzením souhlasilo 48 % dotázaných, přičemž se neukázaly statisticky významné rozdíly v odpovědích mužů a žen.

Graf 16: Bariéry ztěžující ženám vstup do politiky (% souhlasných odpovědí)

Pozn. N=1036, Zdroj: Ženy a muži v rovnováze 2014, s výjimkou položek „rodinné povinnosti“ a „tradice“ jsou ve všech případech patrné stat. významné rozdíly mezi muži a ženami.

Aby bylo možné s baterií otázek pracovat jako s jedním celkem a sledovat statistické závislosti odpovědí na dalších charakteristikách, byla provedena faktorová analýza, v rámci níž se vydělily čtyři hlavní faktory. Díky porovnání průměrných faktorových skóre v jednotlivých faktorech pak bylo možné sledovat, jakými dalšími proměnnými je u respondentů a respondentek ovlivňován příklon k jednotlivým faktorům.³

První faktor „**nezájem žen a jejich nevhodnost pro politiku**“ je sycen zejména položkami vážícími se k stereotypnímu vnímání politiky jako čistě mužské záležitosti, ke které ženy „nemají buňky“ a které nerozumí. (Faktor je sycen především následujícími položkami: *ženy mají horší předpoklady vykonávat politické funkce, politika je tvrdá, špinavá, pro ženy nevhodná; politika je složitá, ženy se jí musí učit; malý zájem o politiku ze strany žen; ženy jsou v politice málo průbojné*). Jak se přitom ukázalo, faktorové skóre v prvním faktoru jsou statisticky významně determinovány pohlavím. Ženy se k tomuto faktoru kloní statisticky významně méně často než muži. Další proměnou, která ovlivňuje názory respondentů/ek se ukázalo také vzdělání. Čím vyšší vzdělání, tím nižší byla míra příklonu k tomuto faktoru a

³ Všechny závislosti průměrných faktorových skóre byly testovány T-testy nebo ANOVOu na hladině významnosti 5 %.

naopak. **O tom, že za malým zastoupením žen v politice stojí především nezájem žen a to, že se do politiky nehodí, jsou tedy přesvědčení hlavně muži a hlavně lidé s nižším vzděláním.**

Druhý faktor „**mužský a stranický gate-keeping**“ je tvořen položkami, které se úzce vztahují k neochotě elit vpustit ženy do mocenských pozic v politice. Je sycen především proměnnými *muži málokdy volí ženy; média věnují při kampani ženám menší prostor a strany nenominují ženy na volitelná místa.* Jak se přitom ukázalo, jedinou ze sledovaných proměnných, která statisticky významným způsobem ovlivňuje příklon k tomuto faktoru, je pohlaví. **Ženy se častěji než muži domnívají, že za jejich podprezentací v politice stojí různé mechanismy, kterými jsou z možnosti aktivní politické participace vylučovány.**

Třetí faktor „**přejímání mužských vzorů ženami**“ je sycen položkami *ženy v politice přejímají mužské vzory a pravidla chování a ženy v politice ztrácejí ženskost.* Skóry v tomto faktoru jsou přitom determinovány hned několika faktory. Kromě pohlaví a vzdělání je to i politická orientace. K tomuto faktoru se klonili častěji muži než ženy, častěji pak lidé s nižším vzděláním, a dále ti, kteří se subjektivně řadili na politické škále k levici (nejméně pak ti, kteří se řadili k pravici).

Čtvrtý faktor „**rodina a tradice**“ pak obsahuje položky, které se vztahují k genderově tradičním rolí mužů a žen. Sytí jej především položky *rodinné povinnosti ztěžují ženám vstup do politiky a tradice ztěžují ženám vstup do politiky.* Faktorové skóry v rámci tohoto faktoru nebyly jako v jediném případě determinovány pohlavím, ale objevily se zde závislosti na velikosti sídla a míře spokojenosti s politickou situací. K tomuto faktoru se klonili zejména obyvatelé velkých měst, a zejména pak ti, kteří vyjadřovali nespokojenost s politickým děním. **Můžeme tedy shrnout, že zejména lidé z velkých měst a ti, kteří vidí současnou politickou situaci spíše kriticky, častěji reflektují bariéry vážící se k genderově tradiční dělbě rolí v rodině.**

Tabulka 2: Faktorová analýza - bariéry vstupu žen do politiky

	Nezáměr žen a jejich nevhodnost pro politiku	Mužský a stranický gate-keeping	Přejímání mužských vzorů ženami	Rodina a tradice
ženy mají horší předpoklady vykonávat politické funkce	,759	-,116	,217	-,156
politika je tvrdá, špinavá, pro ženy nevhodná	,720	,024	,199	,162
politika je složitá, ženy se jí musí učit	,699	-,034	,239	,156
malý zájem o politiku ze strany žen	,675	-,085	,027	,177
ženy jsou v politice málo průbojné	,656	,090	,090	,175
ženy málokdy volí ženy	,570	,345	,093	-,311
muži málokdy volí ženy	,236	,719	-,043	-,088

muži v politice mezi sebe ženy nepustí	-,007	,708	-,021	,200
média věnují při kampani ženám menší prostor	-,090	,698	-,031	,094
strany nenominují ženy na volitelná místa	-,121	,609	,228	,158
ženy v politice přejímají mužské vzory a pravidla chování	,196	,067	,836	,040
ženy v politice ztrácejí ženskost	,373	-,001	,780	,050
rodinné povinnosti ztěžují ženám vstup do politiky	,248	,059	,073	,760
tradice ztěžují ženám vstup do politiky	,064	,291	,026	,685

Pozn. Rotace Varimax, podíly vysvětlené variance 58 %, KMO = 0,8, Bartlettův test stat. významný na hladině významnosti 0,001.

Shrnutí

Většina dotázaných (70 %) se domnívá, že ženy jsou stejně schopné jako muži participovat v politice, ale v politickém systému, v němž muži dominují, jsou podceňovány. Tento názor přitom zastávají především ženy. Se vzrůstající úrovní politiky přitom podle respondentů/ek rostou šance mužů na úkor žen. Celých 67 % dotázaných se domnívalo, že jsou ve vrcholné politice ve výhodě muži a pouze 29 % se kloní k názoru, že šance mužů a žen jsou vyrovnané. Srovnání s výsledky šetření CVVM pro Fórum 50% z roku 2006 přitom ukázalo, že smýšlení lidí týkající se šancí mužů a žen na prosazení do politických pozic, se v čase příliš nemění. Pouze se mírně zvýšil podíl těch, kteří jsou přesvědčeni o vyrovnaných šancích mužů a žen. Na všech úrovních politiky se ukázalo, že ženy jsou více skeptické k rovným šancím na uplatnění v politice a naopak častěji se domnívají, že jsou ve výhodě muži.

Pokud jde o bariéry uplatnění žen v politice, nejčastěji vidí lidé příčinu nízkého zastoupení žen v politice v rodinných povinnostech žen (79 %), přičemž v tomto ohledu byla výjimečně patrná shoda mezi muži a ženami. Další podobně hodnocenou položkou byly tradice, které považuje za jeden z důvodů nízkého zastoupení žen v politice 68 % dotázaných. Třetím nejčastěji zmiňovaným důvodem bylo, že muži mezi sebe ženy nepustí (62 %).

O tom, že za nízkým zastoupením žen v politice stojí především nezájem žen a to, že se do politiky nehodí, jsou přesvědčeni hlavně muži a lidé s nižším vzděláním. Ženy se pak častěji než muži domnívají, že za jejich podprezentací v politice stojí různé mechanismy, kterými jsou z možnosti aktivní politické participace vylučovány. Zejména lidé z velkých měst a ti, kteří vidí současnou politickou situaci spíše kriticky, pak častěji reflektují bariéry vážící se k genderově tradiční dělbě rolí v rodině.

Můžeme tedy shrnout, že muži a lidé s nižším vzděláním jsou celkově více podezřívaví vůči schopnostem žen uplatnit se v politice a významně častěji spatřují problém v samotných ženách. Naopak ženy a lidé s vyšším vzděláním spatřují příčinu nízkého zastoupení v politice mnohem častěji v tom, že jsou z politiky různými mechanismy vylučovány.

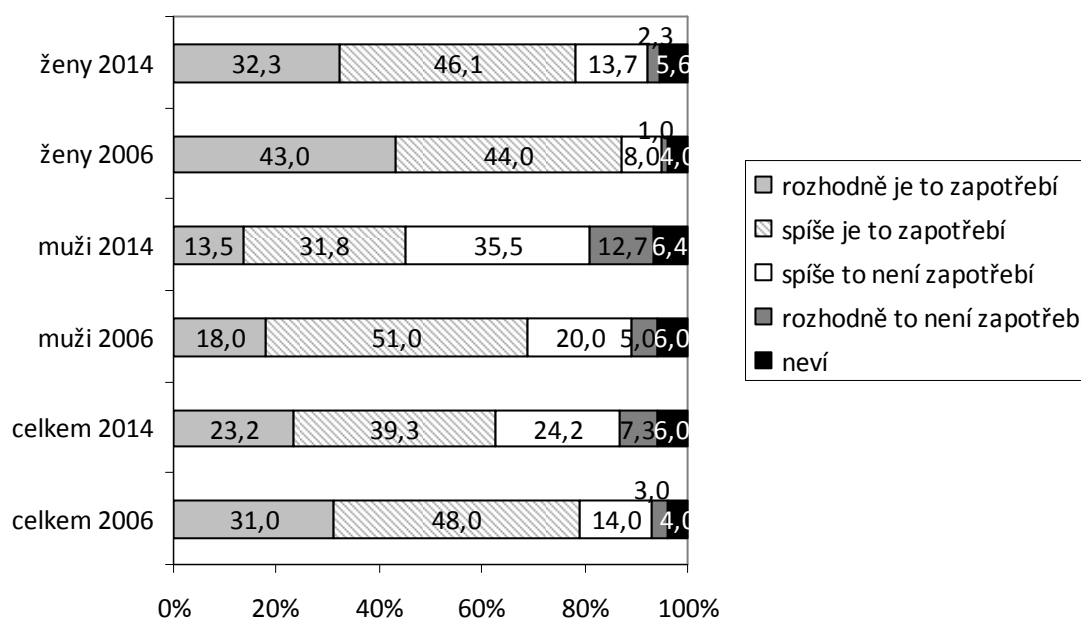
4. POSTOJE K OPATŘENÍM NA VYROVNÁNÍ ZASTOUPENÍ MUŽŮ A ŽEN V POLITICE

Významná část dotazníkového šetření se věnovala také postojům respondentů/ek k opatřením na vyrovnání zastoupení mužů a žen v politice. Než se však dostaneme ke konkrétním opatřením, zaměříme se nejprve na obecné postoje lidí k podpoře zastoupení žen v politice a tomu, jakou těmto aktivitám přisuzují důležitost.

Relativně vysoký podíl dotázaných (přes 62 %) se domnívá, že je potřeba podporovat vstup žen do politiky. Srovnání odpovědí s rokem 2006 však ukázalo, že od roku 2006 poklesl podíl těch, kteří jsou nakloněni aktivní podpoře vstupu žen do politiky ze 79 % na 62 %. Zdaleka nejvíce dramatický je přitom pokles podpory těmto opatřením mezi muži, kteří tomuto opatření vyjádřili podporu v roce 2006 v celých 69 % případů, v roce 2014 však už jen ve 45 % případů. V případě žen nebyl pokles podpory těmto opatřením tak dramatický (podpora klesla z 87 % v roce 2006 na 78 % v roce 2014). Data potvrzují, že **zejména čeští muži se v průběhu doby stávají konzervativnější a jsou méně vstřícní k aktivní podpoře vstupu žen do politiky.**

I v tomto případě jsou přitom patrné statisticky významné rozdíly mezi muži a ženami. Pokud z analýzy vyloučíme kategorii „nevím“, ukazuje se, že zatímco mezi ženami se k tomuto názoru klonilo přes 83 % dotázaných, v rámci skupiny mužů to bylo pouze 48 %. Nejvýrazněji jsou pak podpoře žen v politice nakloněni respondenti/ky s vysokoškolským vzděláním či VOŠ a se SŠ vzděláním s maturitou (77 % dotázaných s VŠ či VOŠ vzděláním a 69 % se SŠ s maturitou, ale 65 % se SŠ bez maturity a pouze 53 % se základním vzděláním). Dále pak s myšlenkou aktivní podpory žen v politice vyjadřují souhlas ti, kteří se řadí do politického středu (61 % levicově orientovaných a 65 % pravicově orientovaných, ale 71 % těch, kteří se řadili k politickému středu), a také ti, kteří uvedli, že chodí pravidelně k volbám (72 % těch, kteří chodí pravidelně k volbám, 60 % těch, kteří k volbám chodí zřídka nebo občas, a 49 % z těch, kteří k volbám nechodí vůbec). Naopak, názor dotázaných nebyl statisticky významně determinován věkem.

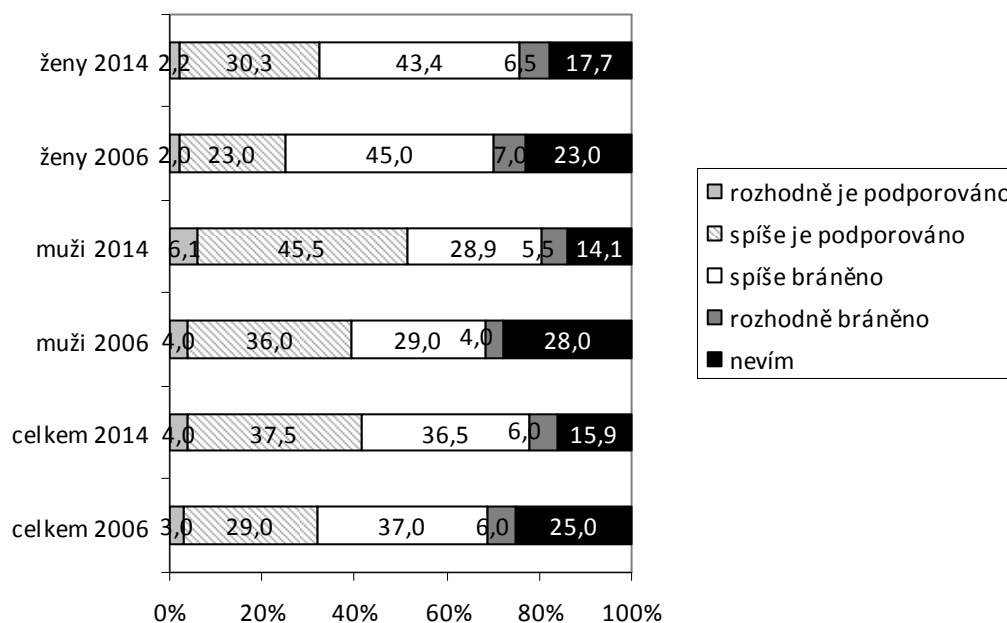
Graf 17: Je třeba podporovat vstup žen do politiky? (údaje v %)

N=1036, Zdroj: Ženy a muži v rovnováze 2014, CVVM pro Fórum 50% 2006; rozdíly mezi muži a ženami v jednotlivých letech jsou stat. významné na hladině 5 %.

Dále jsme zjišťovali názor lidí na to, zda je podle respondentů/ek vyšší zastoupení žen v politice aktivně podporováno. **43 % dotázaných se domnívá, že je vyššímu zastoupení žen ve vrcholné politice spíše nebo rozhodně bráněno, zhruba stejný podíl (42 %) se domnívá, že je spíše nebo rozhodně podporováno a kolem 16 % dotázaných na tuto otázku nemělo jasný názor.** I v tomto případě se ukázaly statisticky významné rozdíly mezi muži a ženami. Ženy jsou více nakloněny názoru, že je vyššímu zastoupení žen bráněno (49 % žen, ale 34 % mužů). **Od roku 2006 se přitom v tomto ohledu veřejné mínění posunulo směrem k názoru, že je postavení žen v politice podporováno.** Zatímco v roce 2006 s tímto názorem souhlasilo pouze 29 % dotázaných, v roce 2014 to bylo již 42 %. **Podíl těch, kteří se domnívají, že je vyššímu zastoupení žen v politice bráněno, se přitom mezi lety 2006 a 2014 téměř nezměnil.** Snížil se pouze podíl nerozhodnutých respondentů (zejména mezi muži) z 25 % v roce 2006 na 16 % v roce 2014. Ukazuje se také, že **důvěra v to, že je obecně podporováno vyšší postavení žen v politice, narostla mezi lety 2006 a 2014 zejména ve skupině mužů (ze 40 % v roce 2006 na 52 % v roce 2014), zatímco mezi ženami byl tento nárůst výrazně menší (z 25 % na 32 %).**

Graf 18: Je vyšší zastoupení žen v politice podporováno? (údaje v %)

N=1036, Zdroj: Ženy a muži v rovnováze 2014, CVVM pro Fórum 50% 2006; rozdíly mezi muži a ženami v jednotlivých letech jsou stat. významné na hladině 5 %.

4.1 Postoje k jednotlivým opatřením na vyrovnání zastoupení mužů a žen v politice

V dotazníku jsme dále mapovali postoje veřejnosti k různým opatřením na vyrovnání zastoupení mužů a žen v politice, konkrétně pak k zavedení zákona, který by politickým stranám ukládal, že musejí mít na svých volebních kandidátkách vyrovnaný podíl mužů a žen, dále pak k zavádění opatření, ke kterým by se mohly dobrovolně zavázat politické strany, k případným vzdělávacím kampaním a také k fixním kvótám pro ženy do volených politických funkcí.

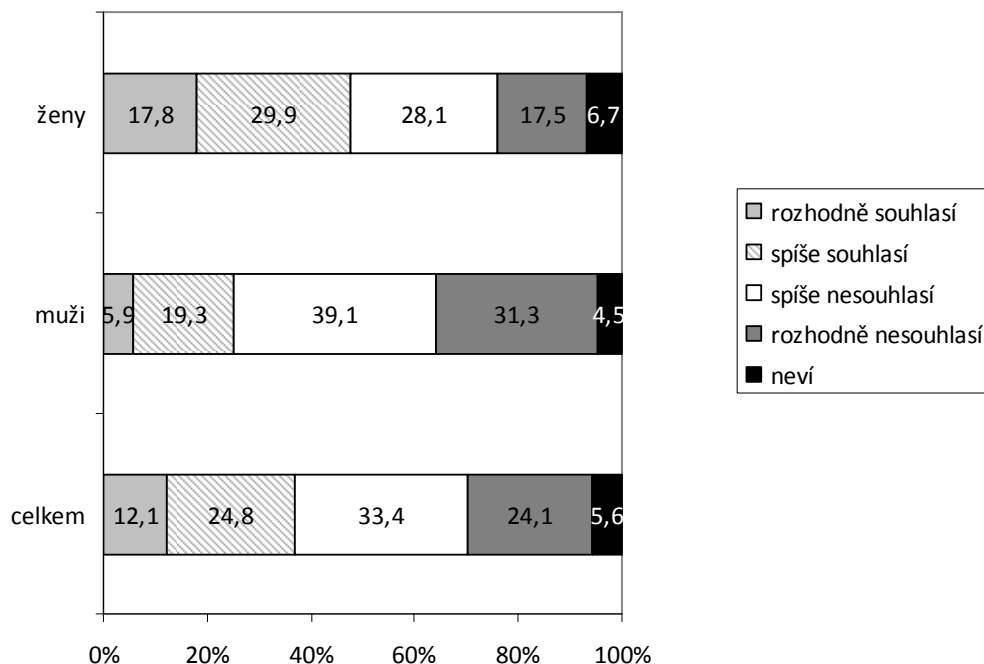
4.1.1 Zavedení zákona, který by politickým stranám, hnutím a koalicím ukládal, že musejí mít rovnoměrné zastoupení žen a mužů na svých volebních kandidátních listinách

Vzhledem k aktuálnosti problematiky v souvislosti s diskusí kolem návrhu tzv. zipového zákona, bylo v dotazníku nejvíce prostoru věnováno právě otázkám spojeným s tímto konkrétním opatřením. Se zavedením takového zákona vyjádřilo souhlas celkem 37 % dotázaných, 58 % dotázaných s tímto opatřením spíše nebo rozhodně nesouhlasilo a 6 % na něj nemělo jasný názor. Není přitom překvapující, že relativně velkou podporu má toto opatření zejména mezi ženami (podporuje je 48 % z nich). Oproti tomu muži toto opatření mnohem častěji odmítají (souhlasilo s ním jen 25 % z nich).

43 % dotázaných (36 % mužů a 50 % žen) se přitom domnívá, že jde o účinné opatření, 49 % dotázaných (54 % mužů a 43 % žen) se domnívá, že jde o neúčinné opatření a relativně vysoký podíl dotázaných (8 % celkem, 9 % mužů a 7 % žen) uvedl, že na to nemá jasný názor.

V souvislosti s touto otázkou jsme v dotazníku také testovali, jak se budou lišit odpovědi respondentů/ek, pokud v textu otázky použijeme explicitně výraz „kvóty“.⁴ Analýza přitom ukázala, že se odpovědi téměř nelišily. Ukazuje se tedy, že patrně neplatí obava, že by lidé měli apriorní odpor k výrazu „kvóty“ a k opatření, které tento výraz vyjadřuje, by byli apriori více skeptičtí.

Graf 19: Souhlas s opatřením - zákon o rovnoměrném zastoupení mužů a žen na kandidátkách (údaje v %)

N=1036, Zdroj: Ženy a muži v rovnováze 2014, rozdíly mezi muži a ženami jsou stat. významné na hladině 5 %.

V baterii otázek zaměřené specificky na postoje lidí k této formě podpory jsme se pak zaměřili na případné důvody podpory či odmítnutí tohoto opatření. Jak se opět potvrdilo, **existuje zásadní rozpor mezi tím, jak na dané opatření nahlíží ženy a jak na něj nahlíží muži, které se odráží mj. i v tom, s jakými tvrzeními týkajícími se tohoto opatření, vyjádřili největší míru souhlasu.**

V případě mužů byla nejvyšší míra souhlasu patrná u tvrzení, která se k takovému zákonu stavěla negativně. Nejčastěji se muži klonili k tvrzení: „*Toto opatření by bylo značně problematické pro politické strany, protože ty ve svých řadách obvykle nemají dostatek kvalitních ženských kandidátek*“, se kterým spíše nebo rozhodně souhlasilo 74 % dotázaných mužů. Na pomyslném druhém místě se pak umístilo tvrzení: „*Toto opatření je nedemokratické, protože voliči by měli mít šanci rozhodnout, kdo bude zvolen*“, s nímž souhlasilo 72 % dotázaných mužů. Na pomyslném třetím místě se umístilo tvrzení: „*Toto opatření odsunuje do pozadí schopné kandidáty a do popředí se dostávají méně schopné kandidátky*“ (klonilo se k němu 67 % dotázaných mužů). Čtvrtým tvrzením s největší mírou podpory mezi muži byl pak výrok: „*Toto opatření je degradující pro samotné ženy, protože mohou mít pocit, že jsou voleny jen proto, že jsou ženy*“, se kterým souhlasilo 65 % mužů. První pětici pak u mužů uzavírá tvrzení: „*Toto opatření je zbytečné, protože podíl mužů a žen*“

⁴ „Jak vhodné či nevhodné by podle Vás bylo zavedení kvót zajišťujících rovnoměrné zastoupení mužů a žen na kandidátních listinách politických stran?“

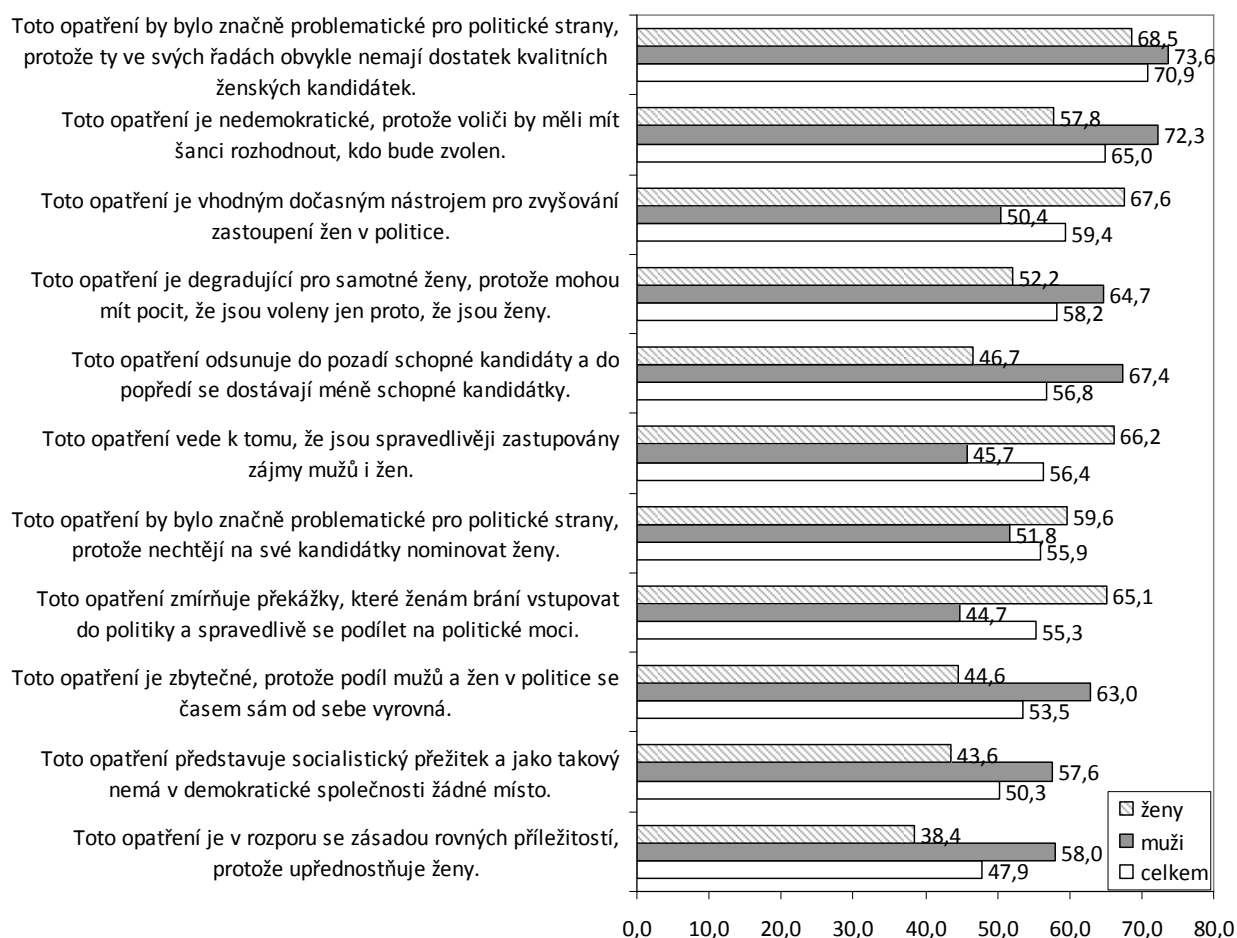
v politice se časem sám od sebe vyrovná“, se kterým souhlasilo 63 % mužů. Naopak nejmenší míra podpory mezi muži byla vyjádřena tvrzení: „*Toto opatření vede k tomu, že jsou spravedlivěji zastupovány zájmy mužů i žen*“, s nímž souhlasilo pouze 46 % mužů, a tvrzení „*Toto opatření zmírňuje překážky, které ženám brání vstupovat do politiky a spravedlivě se podílet na politické moci*“, s nímž souhlasilo pouze 45 % mužů.

V případě žen byla situace zcela odlišná. Většina tvrzení, k nimž se klonily ženy, podporovala toto zákonné opatření. S tvrzením: „*Toto opatření by bylo značně problematické pro politické strany, protože ty ve svých řadách obvykle nemají dostatek kvalitních ženských kandidátek*“, souhlasilo 69 % dotázaných žen. Druhou položkou s nejvyšší mírou souhlasu mezi ženami pak bylo tvrzení: „*Toto opatření je vhodným dočasným nástrojem pro zvyšování zastoupení žen v politice*“, s nímž souhlasilo 68 % dotázaných. Na třetím místě se umístilo tvrzení: „*Toto opatření vede k tomu, že jsou spravedlivěji zastupovány zájmy mužů i žen.*“, se kterým vyjádřilo v obou případech souhlas 66 % dotázaných žen. Následuje tvrzení: „*Toto opatření zmírňuje překážky, které ženám brání vstupovat do politiky a spravedlivě se podílet na politické moci.*“, s nímž souhlasilo 65 % dotázaných žen. První pěti pak uzavírá tvrzení: „*Toto opatření by bylo značně problematické pro politické strany, protože nechtějí na své kandidátky nominovat ženy*“, s nímž souhlasilo 60 % žen. Oproti tomu nejnižší míra souhlasu mezi ženami byla patrná u tvrzení: „*Toto opatření je zbytečné, protože podíl mužů a žen v politice se časem sám od sebe vyrovná*“ (45 %), dále pak tvrzení: „*Toto opatření představuje socialistický přežitek a jako takové nemá v demokratické společnosti žádné místo*“ (44 %) a nejmenší podporu mezi ženami mělo tvrzení, že „*Toto opatření je v rozporu se zásadou rovných příležitostí, protože upřednostňuje ženy*“, s nímž souhlasilo pouze 38 % dotázaných žen.

Aby bylo možné pracovat s touto baterií jako s jedním celkem a testovat vliv dalších faktorů, byla provedena faktorová analýza, která vydělila dva faktory – jeden zahrnoval argumenty pro zákonné patření, druhý argumenty proti. Kromě pohlaví, které se ukázalo jako nejdůležitější faktor, který strukturuje názory lidí na tuto problematiku, se jako další proměnná, která měla statisticky významný vliv, ukázal věk, avšak pouze v případě faktoru „pro zákonné opatření“. S rostoucím věkem klesá příklon lidí k tomuto faktoru, přičemž nejsilnější míra příklonu byla patrná mezi lidmi ve věku do 35 let. Vliv ostatních sledovaných proměnných (jako je vzdělání, velikost bydliště, politická orientace a další) se neukázal jako statisticky signifikantní.⁵

⁵ Průměrné faktorové skóry byly testovány T-testy a ANOVou na hladině významnosti 5 %.

Graf 20: Jaký je Váš názor na zavedení zákona, který by politickým stranám ukládal, že musejí mít rovnoměrné zastoupení žen a mužů na svých kandidátkách (např. min. 40 % žen)? (údaje v %)

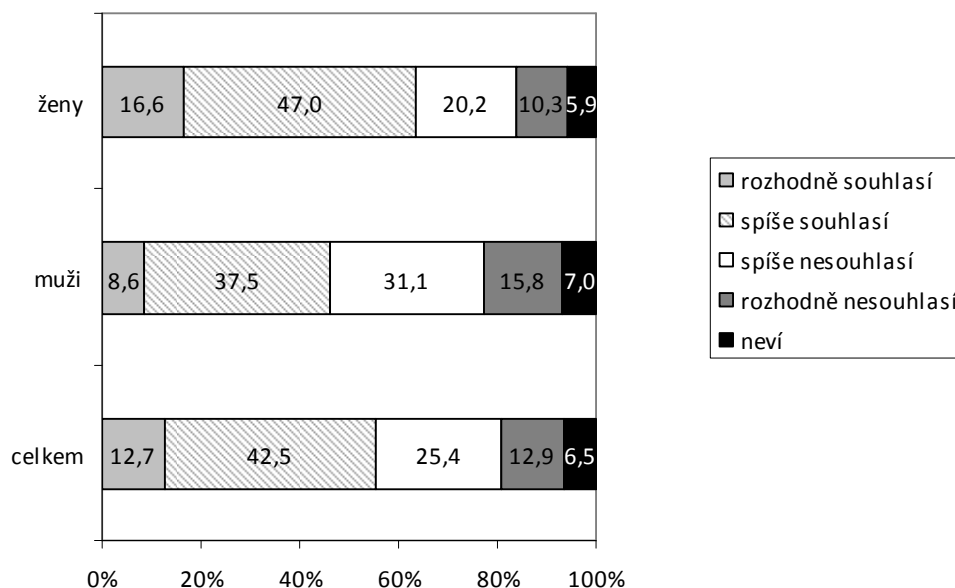
N=1036, Zdroj: Ženy a muži v rovnováze 2014, rozdíly mezi muži a ženami jsou stat. významné na hladině 5 %.

4.1.2 Dobrovolná zavádění vnitřních opatření zajišťujících rovnoměrné zastoupení žen a mužů na volebních kandidátních listinách, ke kterým by se na základě vlastního uvážení zavázaly jednotlivé politické strany a hnutí

Mnohem vstřícnější názory pak panují vůči opatření, podle něhož by se strany mohly dobrovolně rozhodnout, zda přijmou vnitřní opatření zajišťující rovnoměrné zastoupení žen a mužů na volebních kandidátních listinách. Se zaváděním takových opatření na dobrovolné bázi by souhlasilo celkem 55 % dotázaných (46 % mužů a 64 % žen). 42 % s jejich zaváděním nesouhlasí (48 % mužů a 38 % žen) a 7 % na tuto otázku nemělo jasný názor. I v tomto případě jsou tedy patrné výrazné rozdíly v odpovědích mužů a žen, které se ukázaly být statisticky významné. Podpora tomuto opatření pak roste spolu se vzděláním (s jeho zaváděním by souhlasilo 50 % lidí se ZŠ, 59 % se SŠ vzděláním bez maturity, 61 % lidí se SŠ vzděláním s maturitou a 64 % lidí s VŠ nebo VOŠ vzděláním).

Co se týče názorů veřejnosti na účinnost tohoto opatření, 48 % (41 % mužů a 55 % žen) se domnívá, že jde spíše nebo rozhodně o účinné opatření. Za neúčinné opatření jej považuje 42 % dotázaných (48 % žen a 38 % mužů) a 9 % na tuto otázku nemá jasný názor. Toho opatření je tedy překvapivě hodnoceno jako účinnější než zavedení povinných kvót, přestože jde jednoznačně o opatření mnohem méně striktní.

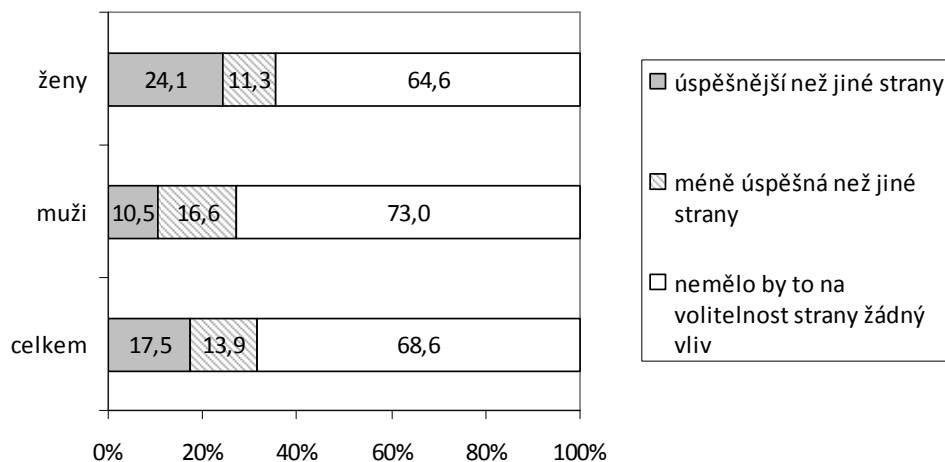
Graf 21: Souhlas se zaváděním dobrovolných opatření ve stranách vedoucích k rovnoměrnému zastoupení mužů a žen na kandidátkách (údaje v %)

N=1036, Zdroj: Ženy a muži v rovnováze 2014, rozdíly mezi muži a ženami jsou stat. významné na hladině 5 %.

Většina dotázaných (67 %) se domnívá, že pokud by strana dobrovolně přijala opatření, kterým by stanovovala minimální podíl žen na svých kandidátkách, nemělo by to na její zisk ve volbách žádný vliv. 18 % dotázaných se pak domnívalo, že by taková strana byla ve volbách díky tomuto opatření úspěšnější než jiné strany a 14 % se domnívá, že by to straně uškodilo. **Opět se přitom ukazuje, že těmi, kdo takové opatření považují pro politické strany za výhodné, jsou zejména ženy (24 % žen, 11 % mužů).** Muži se pak častěji než ženy domnívají, že by takové opatření nemělo na zisk strany ve volbách žádný vliv (73 % mužů, 64 % žen).

Graf 22: Myslíte, že strana, která by dobrovolně přijala opatření, kterým by stanovovala minimální podíl žen na svých kandidátkách, by byla ve volbách... (údaje v %)

N=1036, Zdroj: Ženy a muži v rovnováze 2014, rozdíly mezi muži a ženami jsou stat. významné na hladině 5 %.

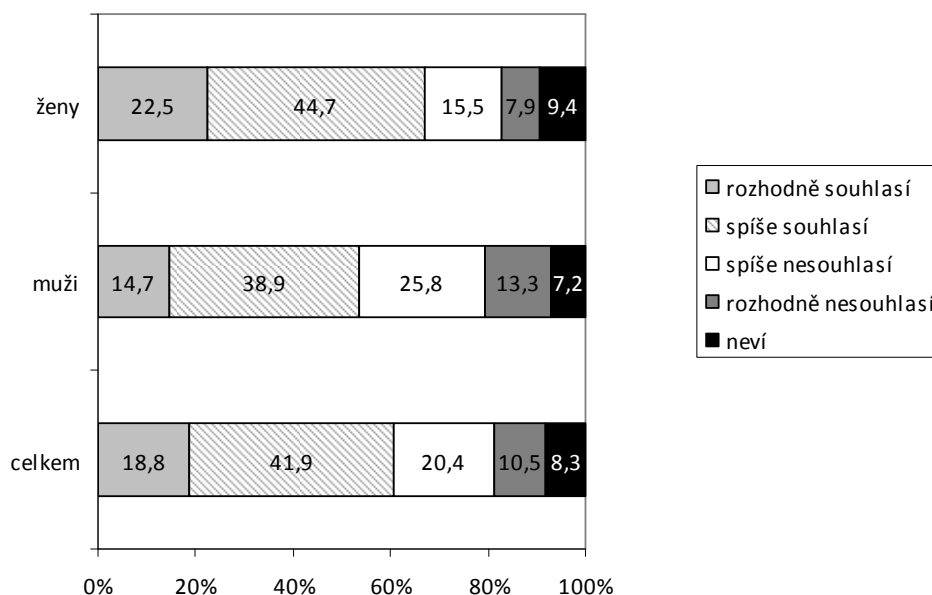
4.1.3 Vzdělávání prostřednictvím informačních a osvětových kampaní, speciálních kurzů a výuky ve školách

Dalším opatřením, které jsme do dotazníku zařadili, bylo **vzdělávání prostřednictvím informačních a osvětových kampaní, speciálních kurzů, výuky ve školách atp.** Toto opatření je přitom chápáno jako zdaleka nejméně kontroverzní – souhlasilo s ním přes 61 % dotázaných (54 % mužů a 67 % žen), 31 % s ním nesouhlasilo (39 % mužů a 23 % žen) a kolem 8 % na tuto otázku nemělo jasný názor. I v tomto případě jsou přitom rozdíly mezi muži a ženami statisticky významné.

Co se týče názoru na efektivitu tohoto opatření, 51 % se domnívá, že jde o účinné opatření. Častěji mu přitom důvěřují ženy (60 %) než muži (41 %). 38 % dotázaných tomuto opatření nedůvěřuje a považuje jej za neúčinné (47% mužů a 29 % žen) a zhruba 12 % na tuto otázku nemá jasný názor.

Velice hrubé srovnání vývoje postojů společnosti k tomuto opatření mezi lety 2006 a současností nám pak umožňují odpovědi na otázku „*Jak vhodné či nevhodné je podle Vás následující opatření, která mohou pomoci k vyrovnanému zastoupení žen a mužů v politice: Vzdělávání prostřednictvím informačních a osvětových kampaní, speciálních kurzů výuky ve školách atp.*“ z roku 2006. V roce 2006⁶ toto opatření považovalo za rozhodně vhodné 15 % dotázaných, za spíše vhodné 43 % dotázaných, za spíše nevhodné 18 % dotázaných a za rozhodně nevhodné 6 % dotázaných. 16 % dotázaných nemělo na tuto otázku jasný názor. I v roce 2006 se k tomuto názoru klonily ženy častěji než muži (51 % mužů a 64 % žen). Ze srovnání dat z roku 2006 a 2014 vyplývá, že podíl těch, kteří by s tímto opatřením souhlasili (respektive kteří by ho považovali za vhodné), se mezi lety 2006 a 2014 výrazněji nezměnil.

Graf 23: Souhlas s opatřením - vzdělávání formou kampaní, kurzů, výuky (údaje v %)

N=1036, Zdroj: Ženy a muži v rovnováze 2014, rozdíly mezi muži a ženami jsou stat. významné na hladině 5 %.

⁶ Kunštát, D. 2006. Postavení žen v politice očima české veřejnosti. (<http://padesatprocent.cz/docs/postaveni-zen-v-politice-ocima-ceske-verejnosti.pdf>)

4.1.4 Zavedení kvót pro ženy do volených politických funkcí, které by stanovily, že určitý minimální počet pozic musí být ve výsledku obsazen ženami

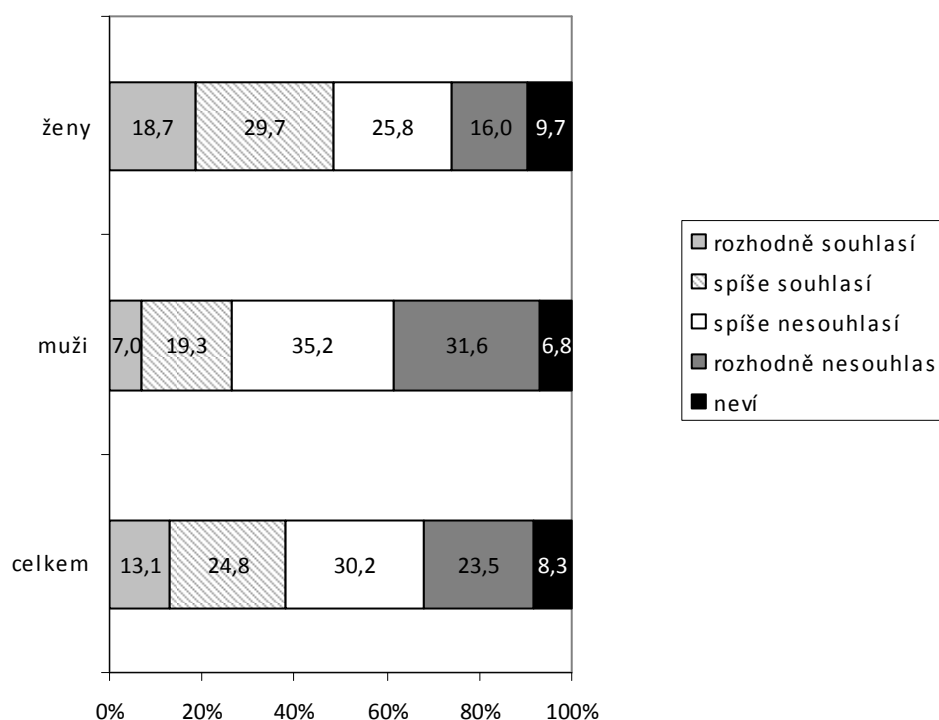
Posledním opatřením, na něž jsme se zaměřili, bylo **zavedení kvót pro ženy do volených politických funkcí, které by stanovily, že určitý minimální počet pozic musí být ve výsledku obsazen ženami (tj. že by byl předem stanoven podíl či počet žen např. ve vedení sněmovny, politických stran apod.)**. Přestože jde rozhodně o nejradiálnější opatření, ukázalo se, že jeho podpora mezi veřejností rozhodně není zanedbatelná a že je srovnatelná s podporou veřejnosti vůči zavedení zákona, který by politickým stranám ukládal mít na kandidátkách rovnoměrný podíl mužů a žen. Rozhodně nebo spíše by s takovým opatřením souhlasilo 38 % dotázaných. Podle očekávání by s tímto opatřením opět souhlasili muži výrazně méně často než ženy (26 % mužů, ale 49 % žen). S tímto opatřením pak nesouhlasí 54 % dotázaných (67 % mužů a 42 % žen) a kolem 8 % dotázaných na toto opatření nemá jasný názor.

Přes 47 % dotázaných pak toto opatření považuje za spíše nebo rozhodně účinné, častěji to jsou ženy (52 %) než muži (41 %). 43 % se domnívá, že jde o neúčinné opatření (49 % mužů a 37 % žen), a relativně vysoký podíl 11 % dotázaných na tuto otázku nedovedlo odpovědět.

Hrubé srovnání vývoje postojů společnosti k této otázce mezi lety 2006 a současností nám pak umožňuje srovnání s odpovědí na otázku *„Jak vhodné či nevhodné je podle Vás následující opatření, která mohou pomoci k vyrovnanému zastoupení žen a mužů v politice: Zavedení kvót pro muže a ženy do volených funkcí, aby bylo předem jasné, že určitý počet funkcí musí být obsazen ženami“*, která byla položena ve výzkumu provedeném CVVM pro Fórum 50 % v roce 2006.⁷ Podle tohoto výzkumu jej v roce 2006 považovalo za rozhodně vhodné opatření 10 % dotázaných, jako spíše vhodné 24 % dotázaných, jako spíše nevhodné 35 % a jako rozhodně nevhodné 20 %. 11 % na tuto otázku nemělo názor. I v roce 2006 se k tomuto názoru klonily ženy častěji než muži (28 % mužů a 41 % žen). Ani v tomto případě se podíl těch, kteří by s tímto opatřením souhlasili (respektive kteří by ho považovali za vhodné), mezi lety 2006 a 2014 výrazněji nezměnil. Pouze mírně vzrostl podíl žen, které jsou tomuto opatření nakloněny (o 9 procentních bodů).

⁷ Kunštát, D. 2006. Postavení žen v politice očima české veřejnosti. (<http://padesatprocent.cz/docs/postaveni-zen-v-politice-ocima-ceske-verejnosti.pdf>)

Graf 24: Souhlas s opatřením - kvóty pro ženy na obsazení politických funkcí (údaje v %)

N=1036, Zdroj: Ženy a muži v rovnováze 2014, rozdíly mezi muži a ženami jsou stat. významné na hladině 5 %.

Shrnutí

Relativně vysoký podíl dotázaných (přes 62 %) se domnívá, že je potřeba aktivně podporovat vstup žen do politiky. Srovnání odpovědí s rokem 2006 však ukázalo, že poklesl podíl těch, kteří jsou nakloněni aktivní podpoře vstupu žen do politiky ze 79 % na 62 %. Zdaleka nejvíce dramatický je přitom pokles podpory těmto opatřením mezi muži, kteří jim vyjádřili podporu v roce 2006 v celých 69 % případů, v roce 2014 však už jen ve 45 % případů. V případě žen pokles podpory těmto opatřením tak dramatický nebyl (poklesl z 87 % v roce 2006 na 78 % v roce 2014). Z analýzy tedy vyplývá, že zejména čeští muži se v průběhu doby stávají konzervativnější a jsou méně vstřícní k aktivní podpoře vstupu žen do politiky.

Nejvýrazněji jsou pak aktivní podpoře žen v politice nakloněni respondenti/ky s vyšším vzděláním, dále pak ti, kteří se řadí k politickému středu, a také ti, kteří uvedli, že chodí pravidelně k volbám.

43 % dotázaných se přitom domnívá, že je vyššímu zastoupení žen ve vrcholné politice spíše nebo rozhodně bráněno, zhruba stejný podíl (42 %) se domnívá, že je spíše nebo rozhodně podporováno, a kolem 16 % dotázaných na tuto otázku nemělo jasný názor. Od roku 2006 se v tomto ohledu veřejné mínění mírně posunulo směrem k názoru, že je postavení žen v politice podporováno a ubylo lidí (zejména pak mužů), kteří na tuto otázku neměli jasný názor.

Co se týče názorů na konkrétní opatření na podporu vyrovnaného zastoupení mužů a žen v politice, se **zavedením zákona, který by politickým stranám, hnutím a koalicím ukládal, že musejí mít rovnoměrné zastoupení žen a mužů na svých volebních**

kandidátních listinách, by souhlasilo celkem 37 % dotázaných, 58 % dotázaných s tímto opatřením spíše nebo rozhodně nesouhlasilo a 6 % na něj nemělo jasný názor. I v tomto případě mělo opatření vyšší podporu mezi ženami než mezi muži. Tyto rozdíly mezi muži a ženami se přitom odrážejí také v tom, s jakými tvrzeními si toto opatření lidé spojují.

Jak muži, tak ženy se klonili nejčastěji k tvrzení, že by toto opatření bylo značně problematické pro politické strany, protože ve svých řadách obvykle nemají dostatek kvalitních ženských kandidátek. Muži se však častěji než ženy přikláněli k tvrzením, která zahrnovala argumenty proti zavedení tohoto opatření (jako např. že jde o nedemokratické opatření, které lidem brání svobodně se ve volbách rozhodnout, nebo že toto opatření upřednostňuje méně schopné kandidáty na úkor těch více schopných). Ženy se naopak nejčastěji klonily k argumentům pro jeho zavedení (jako např. že jde o vhodný nástroj pro zvyšování zastoupení žen v politice, nebo že jde nástroj, díky němuž budou spravedlivěji zastupovány zájmy mužů a žen).

Mnohem vstřícnější názory panují vůči **opatření, podle něhož by se strany mohly dobrovolně rozhodnout, zda přijmou vnitřní opatření zajišťující rovnoměrné zastoupení žen a mužů na volebních kandidátních listinách**. Se zaváděním takových opatření na dobrovolné bázi by souhlasilo celkem 55 % dotázaných, 46 % mužů a 64 % žen. **Se vzděláváním prostřednictvím informačních a osvětových kampaní, speciálních kurzů, výuky ve školách atp.** by souhlasilo přes 61 % dotázaných (54 % mužů a 67 % žen). **Zavedení kvót pro ženy do volených politických funkcí, které by stanovily, že určitý minimální počet pozic musí být ve výsledku obsazen ženami (tj. že by byl předem stanoven podíl či počet žen např. ve vedení sněmovny, politických stran apod.),** by podpořilo 38 % dotázaných (39 % žen a 26 % mužů).

II. VOLEBNÍ CHOVÁNÍ, ZÁJEM O POLITIKU A POLITICKÁ OBČANSKÁ ANGAŽOVANOST

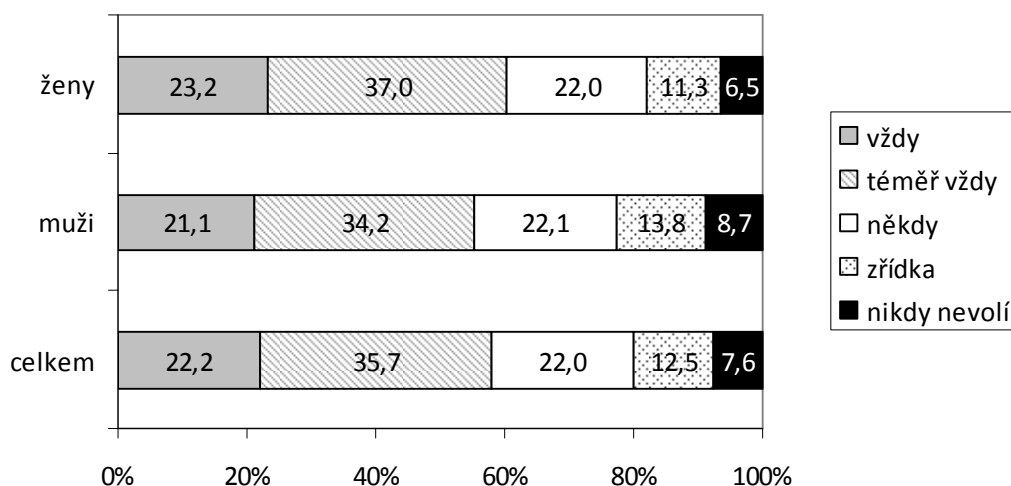
5. ÚČAST VE VOLBÁCH A VOLEBNÍ CHOVÁNÍ

Následující kapitola se zaměřuje na volební chování respondentů/ek - na to, jak často chodí k volbám, a jakým způsobem se rozhodují o tom, komu dají ve volbách svůj hlas.

Nejprve se budeme věnovat tomu, jak často chodí lidé k volbám. **Jak se ukázalo, 58 % dotázaných uvedlo, že chodí k volbám vždy nebo téměř vždy, 34 % chodí k volbám někdy nebo zřídka a pouze 8 % uvedlo, že nechodí volit nikdy. Nepodařilo se přitom prokázat rozdíly mezi muži a ženami, ale z analýzy vyplynula řada dalších faktorů, které ovlivňovaly volební participaci.**

Statisticky významnou roli hraje vzdělání – a to jak ve skupině žen, tak ve skupině mužů. S rostoucím vzděláním klesá podíl těch, kteří uvádí, že k volbám nechodí vůbec nebo chodí jen někdy či zřídka, a roste podíl těch, kteří deklarují, že k volbám chodí vždy nebo téměř vždy (47 % respondentů/ek se ZŠ, 51 % se SŠ bez maturity, 62 % se SŠ s maturitou a 72 % s VŠ či VOŠ vzděláním chodí volit vždy nebo téměř vždy). **Lepší volební morálku pak mají starší lidé** (49 % lidí do 35 let, 56 % lidí 35-54 let a 67 % lidí nad 55 let uvedlo, že chodí k volbám vždy nebo téměř vždy). Nejméně disciplinovanými voliči a voličkami jsou pak ti, kteří se řadí k politickému středu (pravidelně chodí k volbám 54 % z nich, zatímco mezi pravicově orientovanými lidmi je to 65 % a v případě levicově orientovaných respondentů/ek to bylo 68 %). Statisticky významnou roli pak hraje také **míra spokojenosti se současnou politickou situací**. Volit chodí spíše ti, kteří jsou s politickou situací spíše nebo rozhodně spokojeni (64 %), než ti, kteří uvádějí, že jsou s politickou situací spíše nebo rozhodně nespokojeni (55 %). Ve skupině žen, nikoliv však ve skupině mužů, pak hraje statisticky významnou roli také **socioekonomické postavení**, konkrétně pak skutečnost, zda se jedná o ekonomicky aktivní či ekonomicky neaktivní respondentku. Ekonomicky aktivní ženy se totiž podle svých slov účastní voleb častěji (64 % jich uvedlo, že chodí pravidelně k volbám) než ekonomicky neaktivní (pravidelně chodí k volbám 57 % z nich).

Graf 25: Jak často chodíte k volbám? (údaje v %)

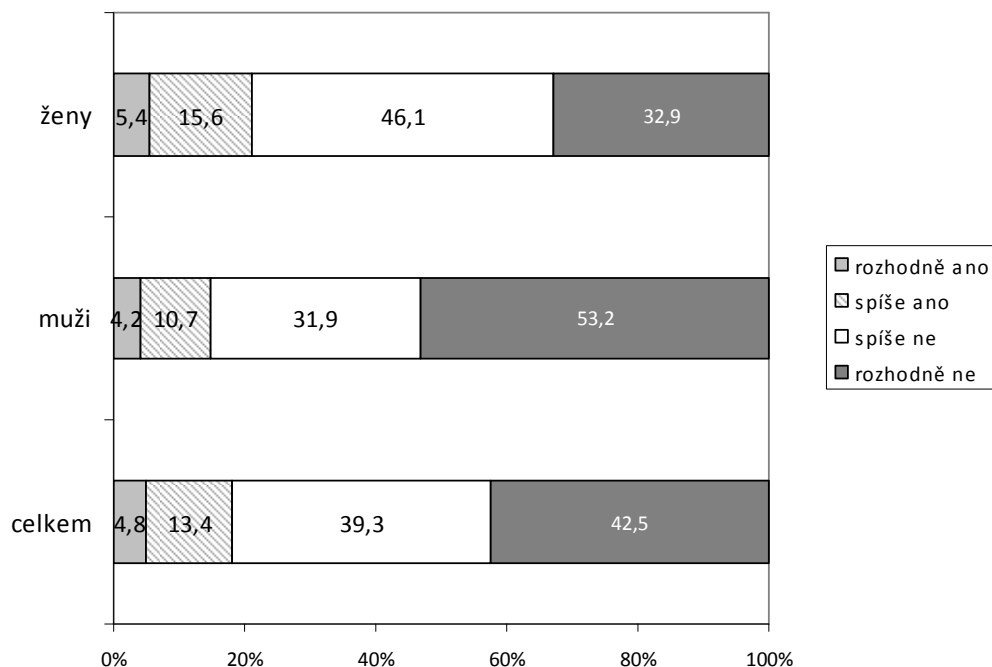

N=1036, Zdroj: Ženy a muži v rovnováze 2014

Kolem 18 % voličů a voliček se v parlamentních volbách rozhoduje s ohledem na postavení mužů a žen na kandidátních listinách stran. Častěji se přitom jedná o ženy (21

%) než o muže (15 %). **Pro necelou pětinu voličů/ek je tedy postavení mužů a žen na kandidátce důležitou informací, podle níž se ve volbách rozhodují, komu dají hlas.**

Graf 26: Hraje zastoupení mužů a žen na volitelných místech kandidátní listiny roli při rozhodování ve volbách do parlamentu? (údaje v %)

N=1036, Zdroj: Ženy a muži v rovnováze 2014; rozdíly jsou stat. významné na hladině významnosti 5 %.

Pokud jde o způsob rozhodování při parlamentních volbách, většina dotázaných (52 %) uvedla, že se rozhodují podle politických stran, 26 % volí podle osobností a 22 % uvedlo, že jsou pro ně důležité oba aspekty. Nejčastěji volí podle politických stran příslušníci/e levice (63 %) oproti příslušníkům/icím politického středu (47 %) a pravice (49 %), kteří se zároveň méně často než ostatní voliči klonili k názoru, že jsou pro ně důležité osobnosti, nebo že osobnostem i stranické příslušnosti přikládají stejnou váhu.

Pokud jde o voliče konkrétních stran, nejčastěji se podle polické strany rozhodují ti, kteří v posledních parlamentních volbách v roce 2013 volili KSČM (73 %), následují voliči/ky TOP 09 (58 %), ČSSD (57 %) a ODS (55 %), méně často pak voliči/ky ANO (49 %), KDU-ČSL (44 %) a voliči/ky jiných stran (42 %). Podle osobností se orientují zejména ti, kteří v posledních volbách hlasovali pro jiné strany (35 %), pro KDU-ČSL (33 %), o něco méně často pak voliči/ky ODS (29 %), TOP 09 a ANO (26 %) a ČSSD (22 %). Suverénně nejméně se podle konkrétních osobností rozhodují voliči/ky KSČM (8,6 %).

Dalším tématem, na něž se zaměřilo dotazníkové šetření, bylo také **používání preferenčních hlasů při volbách do poslanecké sněmovny**, které podle svých výpovědí využívá 40 % dotázaných. Častěji jde přitom o lidi s vyšším vzděláním (32 % lidí se ZŠ vzděláním, 35 % lidí se SŠ s bez maturity, 43 % lidí se SŠ s maturitou a 51 % vysokoškolsky vzdělaných voličů/ek). Preferenční hlasy dále používají zejména ti, kteří uvedli, že jsou se současnou politickou situací spíše či rozhodně spokojeni (46 %), na rozdíl od těch, kteří jsou nespokojeni (37 %).

Necelá čtvrtina (24 %) pak tyto hlasy používá jako cílenou podporu žen ve volbách. Častěji pak tuto formu podpory žen využívají ženy (35 %) než muži (12 %).

Shrnutí

Co se týče volební aktivity a participace ve volbách, 58 % dotázaných uvedlo, že chodí k volbám vždy nebo téměř vždy, 34 % chodí k volbám někdy nebo zřídka a pouze 8 % uvedlo, že nechodí volit nikdy. Nepodařilo se přitom prokázat rozdíly mezi muži a ženami, statisticky významnou roli však hraje vzdělání (k volbám chodí spíše lidé s vyšším vzděláním). Větší volební morálku pak mají zejména starší lidé a ekonomicky aktivní lidé.

Pokud jde o rozhodování v parlamentních volbách, pro necelou pětinu voličů/ek hraje postavení mužů a žen na kandidátce politické strany důležitou roli. Zejména to platí pro ženy. Většina dotázaných (52 %) pak uvedla, že se při volbách rozhodují podle politických stran, 26 % volí podle osobností a 22 % uvedlo, že jsou pro ně důležité oba aspekty. Nejčastěji přitom volí podle politických stran příslušníci/e levice oproti příslušníkům/icím politického středu a pravice.

Co se týče využívání preferenčních hlasů při volbách do poslanecké sněmovny, podle svých výpovědí je využívá 40 % dotázaných (častěji jde přitom o lidi s vyšším vzděláním). Necelá čtvrtina pak tyto hlasy využívá jako cílenou podporu žen ve volbách (častěji jde přitom o ženy než o muže).

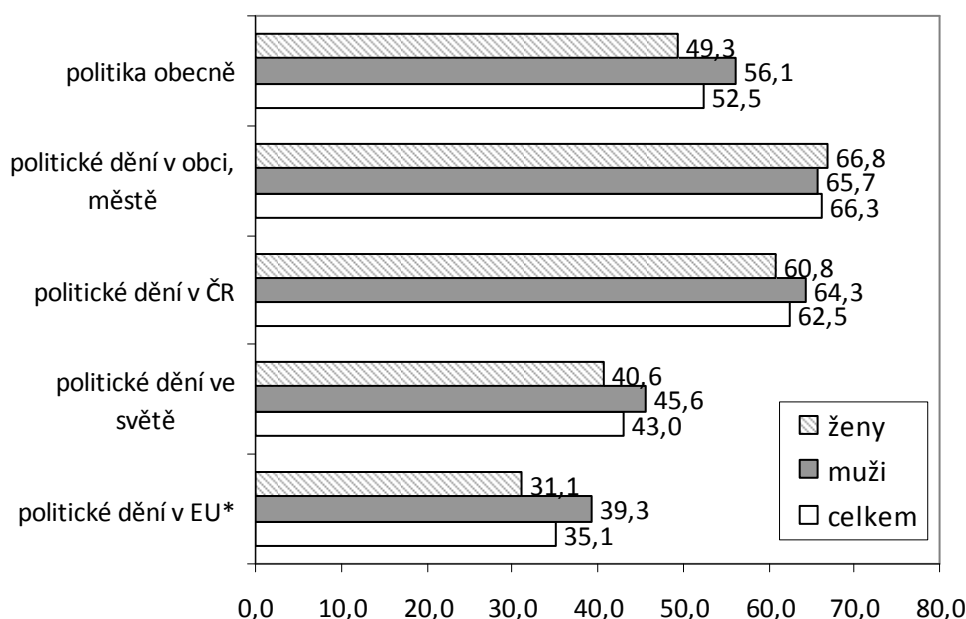
6. ZÁJEM O POLITIKU, POLITICKÁ SEBEDŮVĚRA A INFORMAČNÍ ZDROJE

6.1 Zájem o politiku

V dotazníku jsme dále zjišťovali, zda se lidé zajímají o politické dění na různých úrovních politiky. Jak se ukázalo, **politika, zejména na národní a komunální úrovni, zajímá relativně vysoký podíl lidí, a to jak žen, tak mužů.** 53 % dotázaných deklarovalo, že se zajímají o politiku obecně. Nejvíce lidi zajímá politické dění na komunální úrovni, tedy v jejich městech a obcích (66 %), a vysokému zájmu veřejnosti se těší také politické dění v ČR (63 %). Výrazně méně se však lidé zajímají o politické dění ve světě (41 %) a jednoznačně nejmenší zájem deklarovali v případě dění v EU, které zajímá pouze 35 % dotázaných.

Jak se přitom ukázalo, **neplatí stereotyp, že by se o politiku ženy zajímaly méně než muži.** Na základě výpovědí respondentů/ek můžeme říct, že zájem žen o politiku se statisticky významně neliší od zájmu, který vyjádřili muži. Jedinou výjimkou bylo politické dění v EU, které zajímá muže o něco více než ženy (zájem o ně deklarovalo 39 % mužů, ale pouze 31 % žen).

Graf 27: Jak se zajímáte o politiku na jednotlivých úrovních? (údaje v % souhlasných odpovědí)

N=1036, Zdroj: Ženy a muži v rovnováze 2014. V položkách označených *) jsou patrné stat. významné rozdíly mezi muži a ženami

Zájem o politiku je pak determinován řadou dalších faktorů. Na všech sledovaných úrovních politiky deklarovali vyšší zájem o politiku lidé s vyšším vzděláním. Zájem o politiku pak roste s věkem a je vyšší u těch, kteří se řadí k levici či pravici, oproti těm, kteří deklarují, že se nacházejí v politickém středu. O politiku se také pochopitelně významně více zajímají lidé, kteří chodí pravidelně k volbám, a také ekonomicky aktivní lidé ve srovnání s ekonomicky neaktivními.

Pokud jde o obecný zájem o politiku v závislosti na vzdělání, deklarovalo svůj zájem 36 % lidí se ZŠ, 46 % lidí se SŠ bez maturity, 57 % lidí se SŠ s maturitou a celých 72 % vysokoškolsky vzdělaných lidí (lidí s VOŠ). Pokud se zaměříme na rozdíly podle věku, zájem o politiku deklarovalo 43 % lidí ve věku 18-34 let, 52 % ve věku 35-54 let a 61 % lidí nad 55 let věku. Co se týče politické orientace, zájem o politiku deklarovalo 61 % těch, kteří se řadí k levici a 62 % těch, kteří se řadí k pravici, ale pouze 49 % těch, kteří se řadí k politickému středu. Co se týče vlivu volebního chování, o politiku se zajímá 71 % pravidelných voličů, ale pouze 32 % těch, kteří chodí k volbám jen někdy či zřídka, a 11 % těch, kteří k volbám nechodí nikdy. Častěji se o politiku zajímají také ekonomicky aktivní lidé (54 %) než ti, kteří jsou ekonomicky neaktivní (50 %). **Větší zájem o politiku je tedy patrný u starší generace, u lidí s jednoznačně levicovou či pravicovou politickou orientací a u těch, kteří chodí pravidelně k volbám.**

Největší zájem mají lidé o konkrétní politická témata, která se přímo týkají jejich práce nebo konkrétní životní situace – zájem o tuto oblast deklarovalo 67 % dotázaných. **Jen relativně málo dotázaných se pak přiklonilo k názoru, že se o politiku ze zásady nezajímají (pouze 27 %) a že se o politiku nezajímají, protože na to nemají čas (31 %).** **Jak se přitom ukázalo, ani v těchto otázkách se statisticky významně neliší muži od žen. Ženy se tedy o politiku zajímají srovnatelně jako muži.**

Důležitou roli hraje vzdělání – čím vyšší vzdělání, tím spíše lidé souhlasí s tvrzením, že se zajímají o konkrétní politická témata, která se jich bezprostředně dotýkají. S rostoucím vzděláním pak také klesá podíl těch, kteří uvádějí, že se o politiku ze zásady nezajímají, a také podíl těch, kteří uvádějí, že se o politiku nezajímají, protože na ní nemají čas.

Pokud jde o vliv věku, v případě tvrzení týkajícího se zájmu o konkrétní politická témata, deklarovali nejméně často souhlas ze všech věkových skupin lidé ve věku 18-24 let. **V případě tvrzení, že se lidé o politiku ze zásady nezajímají, se pak mladí lidé ve věku 18-34 let ukázali jako skupina, která se k tomuto tvrzení klonila nejčastěji. Pokud jde o omlouvání nezájmu o politiku nedostatkem času, nejčastěji se k tomuto tvrzení klonili lidé ve věku 25-44 let.**

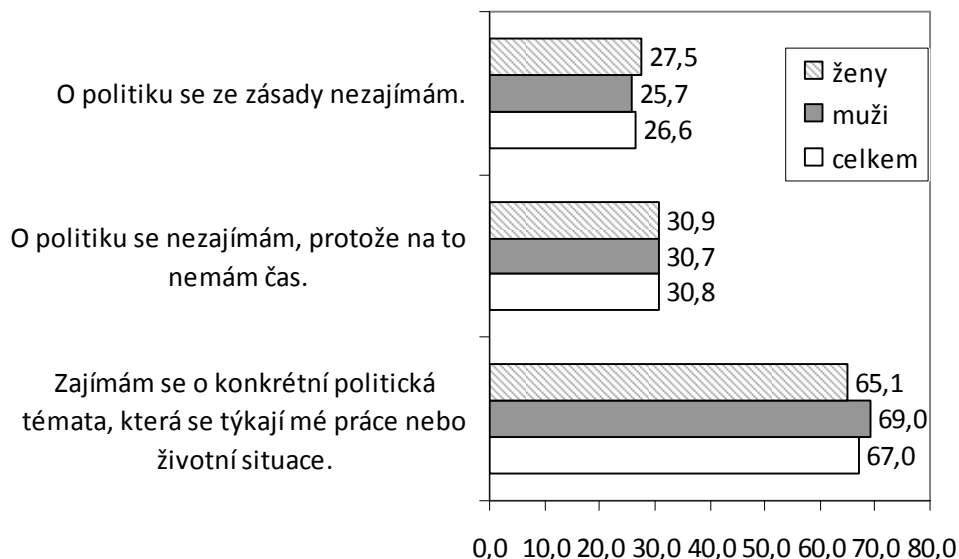
Další proměnnou, která měla statisticky významný vliv na odpovědi, byla **politická orientace**. Nejmenší zájem o konkrétní politická témata deklarovali zejména ti, kteří se řadili k politickému středu, největší zájem pak byl patrný u pravicově orientovaných respondentů/ek. V případě tvrzení, že se lidé nezajímají o politiku ze zásady, se pak ukázalo, že jsou to opět zejména lidé, kteří se řadí do politického středu, kteří se k tomuto tvrzení klonili zdaleka nejčastěji.

Volební účast lidí pak také souvisí s jejich zájmem o politiku. Podle očekávání se ukázalo, že lidé, kteří chodí pravidelně k volbám, se spíše zajímají o konkrétní politická témata, která se jich bezprostředně týkají, a naopak nejméně často deklarují, že se o politiku ze zásady nezajímají nebo že se o ni nezajímají, protože na ni nemají čas, ve srovnání s těmi, kteří volit chodí jen občas nebo k volbách nechodí nikdy.

V případě **ekonomické aktivity** se pak ukazuje, že ekonomicky aktivní lidé se častěji zajímají o politická témata, která se jich bezprostředně týkají, a překvapivě méně často než ekonomicky neaktivní lidé, se kloní k názoru, že se o politiku nezajímají, protože na ni nemají čas.

O politiku se tedy méně zajímají hlavně mladí lidé, lidé s nižším vzděláním, ti, kteří se hlásí k politickému středu, a ekonomicky neaktivní lidé.

Graf 28: Zájem o politiku (údaje v % souhlasných odpovědí)

N=1036, Zdroj: Ženy a muži v rovnováze 2014.

6.2 Politická sebedůvěra

Další část otázek se věnovala „**politické sebedůvěře**“ – tedy tomu, zda se lidé domnívají, že politice rozumí a dovedou o ní hovořit s ostatními, a zda se cítí dostatečně kvalifikovaní pro to, aby se aktivně účastnili politiky. **Na rozdíl od výše analyzovaných otázek, se v tomto případě ve všech položkách ukázal statisticky významný rozdíl v odpovědích mužů a žen. Ženy mají významně nižší „politickou sebedůvěru“ než muži.** Přestože, jak již bylo řešeno výše, není rozdíl v tom, jak se muži a ženy zajímají o politiku, statisticky významně menší podíl žen než mužů se však domnívá, že rozumí politickým problémům naší země (39 % žen, 48 % mužů), ženy se častěji cítí nejisté, když s někým mluví o politice (39 % žen, 30 % mužů), a méně často se cítí být dostatečně kvalifikované pro aktivní účast v politice (18 % žen, 27 % mužů). Důvodem přitom může být skutečnost, že politika je stále vnímána jako výsostně mužský prostor, kde není pro ženy místo.

Kromě pohlaví je pak míra souhlasu s těmito tvrzeními ovlivněna dalšími faktory, jako je vzdělání, věk, politická orientace, spokojenost s politickou situací a volební participace.

Vzdělání ovlivňuje politickou sebedůvěru očekávatelným způsobem – s vyšším vzděláním roste podíl těch, kteří se domnívají, že dobře rozumí politickým problémům naší země, a že se považují za dostatečně kvalifikované k účasti v politice, a naopak klesá podíl těch, kteří se cítí nejistí, pokud s lidmi hovoří o politice.

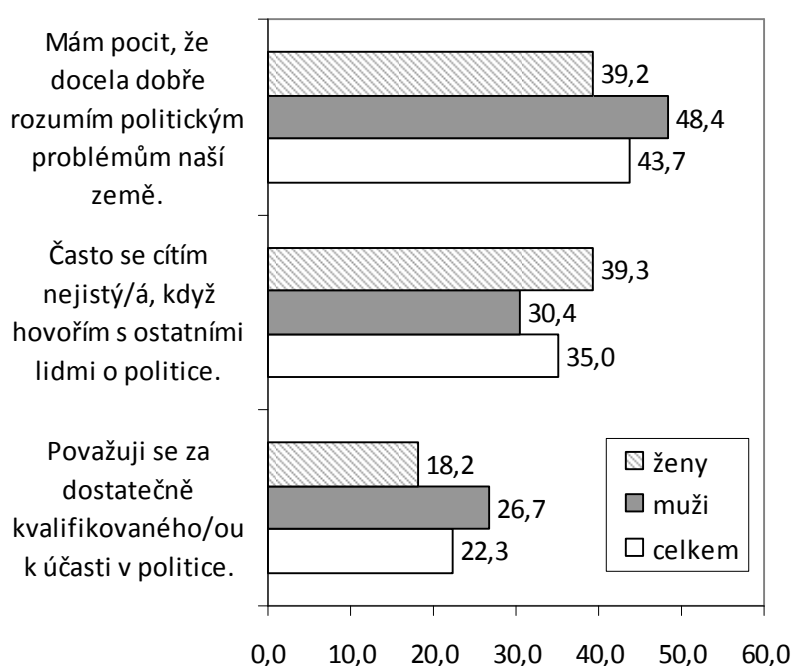
Věk ovlivňuje statisticky významně, zda se dotázaní domnívají, že rozumí politickým problémům naší země. Nejméně si důvěřují mladí lidé ve věku 18-24 let a také skupina 25-

34letých. To je přitom vysvětlitelné tím, že právě tyto skupiny deklarovaly, že se o politiku zajímají zdaleka nejméně.

Nejnižší míru politické sebedůvěry pak vykazují lidé, kteří sympatizují s politickým středem. Nejvíce sebedůvěry, pokud jde o porozumění politickým problémům, vykazují pravicově orientovaní respondenti/ky. Lidé, kteří se zařadili do politického středu, se pak také nejméně často klonili k tvrzení, že se považují za dostatečně kvalifikované k tomu, aby se účastnili politiky. Nejméně nejistí v hovorech o politice jsou pak pravicově orientovaní lidé, nejmenší sebedůvěru v tomto ohledu pak mají lidé, kteří se považují za vyznavače politického středu.

Větší politickou sebedůvěru ve věch ohledech pak vykazovali také ti, kteří se pravidelně účastní voleb, ve srovnání s těmi, kteří k volbám chodí pouze občas nebo k nim nechodí nikdy.

Graf 29: Míra politické sebedůvěry (údaje v % souhlasných odpovědí)

N=1036, Zdroj: Ženy a muži v rovnováze 2014; rozdíly mezi muži a ženami jsou stat. významné na hladině významnosti 5 %.

6.3 Média a další informační zdroje

Nejčastěji využívaným zdrojem informací týkajících se politiky, je televize, kterou využívá 82 % dotázaných. Následují tištěné noviny, které sleduje 52 % dotázaných, a rozhlas (51 %). České zpravodajské internetové servery sleduje 46 % dotázaných, 32 % získává informace o politice z časopisů. Zahraniční zpravodajské servery sleduje 15 % dotázaných. **Ani v tomto případě se neukázal statisticky významný rozdíl mezi muži a ženami.** Odpovědi dotázaných však byly ovlivněny řadou dalších charakteristik, jako byly zejména vzdělání, věk, politické sebezřazení a míra volební participace.

Pokud jde o **vliv vzdělání**, s rostoucím vzděláním roste podíl těch, kteří sledují domácí zpravodajské servery. Sledování zahraničních serverů je pak zejména doménou

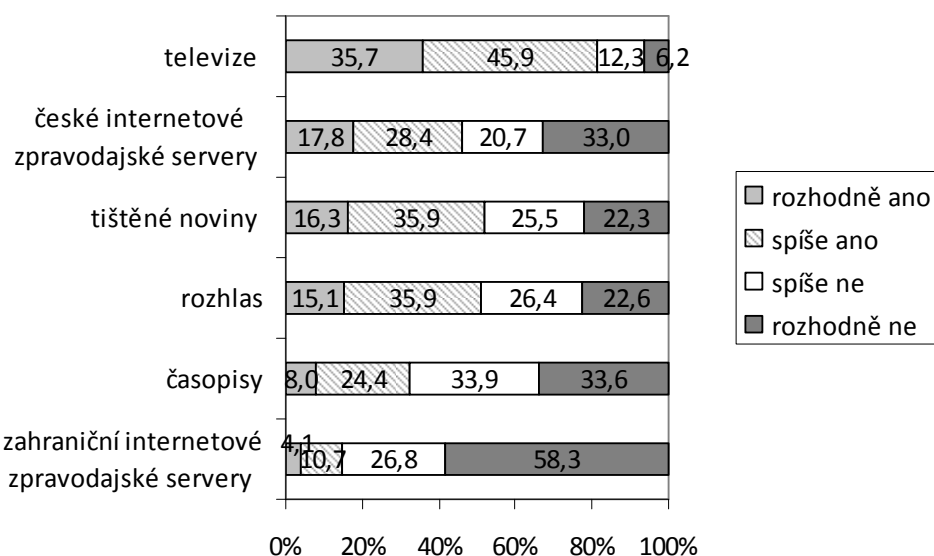
vysokoškoláků/ček (sleduje je 31 % lidí s VŠ/VOŠ, ale jen 8 % lidí se ZŠ nebo SŠ bez maturity a kolem 16 % lidí s maturitou). Pokud jde o tištěné noviny a rozhlas, vymykají se v jejich sledování zejména lidé se ZŠ, kteří v těchto médiích sledují politiku v menší míře než ostatní skupiny (44 % vs. min. 52 % v rámci ostatních vzdělanostních skupin). Politiku v časopisech pak sledují častěji zejména lidé v VŠ/VOŠ vzděláním a také lidé se SŠ vzděláním s maturitou.

Pokud jde o **vliv věku**, vydělují se zejména **zástupci/kyně nejmladší generace ve věku 18-34 let**. Mladí lidé čerpají nejčastěji ze všech věkových skupin informace o politice z domácích internetových serverů (55 %), nejméně často přitom z tohoto zdroje čerpají lidé nad 55 let (36 %). Zahraniční servery pak sledují opět převážně mladí lidé ve věku 18-34 let (20 %). Mladí lidé pak naopak nejméně ze všech věkových skupin sledují tištěné noviny (37 %), zatímco s věkem roste podíl těch, kteří toto médium využívají, až na 62 % ve věkové skupině lidí nad 55 let. Mladí lidé do 35 let pak také ze všech věkových skupin nejméně sledují TV a rozhlas.

Pokud jde o **vliv politické orientace** na to, jaká média lidé sledují, ukázalo se, že pravicově orientovaní lidé zdaleka nejvíce ze všech skupin využívají domácí (62 % vs. 41-44 % u ostatních skupin) a zahraniční zpravodajské servery (27 % vs. 12% u ostatních skupin) a častěji než ostatní skupiny také získávají informace z časopisů (36 % vs. 31-33 % levicově a středově orientovaných respondentů/ek). Levicově orientovaní respondenti/ky pak nejčastěji ze všech skupin využívají noviny (58 % vs. 51-52% pravicově a středově orientovaných respondentů/ek), rozhlas (59 % vs. 48 % středově a 54 % pravicově orientovaných respondentů/ek) a televizi (89 % levicově, 54 % pravicově a 80 % středově orientovaných respondentů/ek).

Pokud jde o **míru volební participace**, ukazuje se, že všechna média sledují nejčastěji ze všech sledovaných skupin ti, kteří chodí pravidelně k volbám, nejméně pak ti, kteří k volbám nechodí nikdy.

Graf 30: Sledujete informace o politickém dění v následujících médiích? (údaje v %)

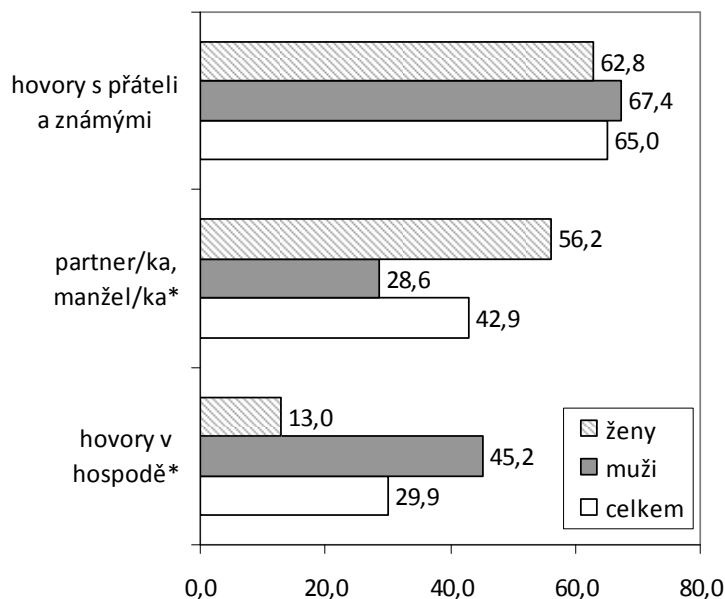

N=1036, Zdroj: Ženy a muži v rovnováze 2014

Kromě standardních médií jsme v dotazníku sledovali také **další neformální zdroje informací o politice a politickém dění**, které respondenti/ky využívají. Jak se přitom

ukázalo, hovory o politice v hospodě zůstávají stále převážně mužskou záležitostí. Celých 45 % mužů, kteří na tuto otázku odpovídali, uvedlo, že čerpají informace o politickém dění právě z hovorů v hospodě (zejména to pak byli ti s nižším vzděláním). V případě žen to pak bylo pouze 13 %. Dále se také ukazuje, že **muži mívají v rodinách tradičně status těch, kteří rozumí politice**. 56 % žen, ale pouze 29 % mužů (kteří mají partnera či partnerku) totiž uvedlo, že právě jejich partner/ka jsou pro ně zdrojem informací o politickém dění. Pokud jde o hovory s přáteli a známými, informace o politickém dění z nich čerpají stejnou měrou jak ženy, tak muži.

Graf 31: Čerpáte informace o politickém dění z následujících zdrojů? (údaje v % souhlasných odpovědí)

N=1036, Zdroj: Ženy a muži v rovnováze 2014, v položkách označených *) jsou patrné stat. významné rozdíly v odpovědích mužů a žen

Shrnutí

Politika, zejména na národní a komunální úrovni, zajímá relativně vysoký podíl lidí, a to jak žen, tak mužů. **Neplatí tedy stereotyp, že by se o politiku ženy zajímaly méně než muži.** Na základě výpovědí respondentů/ek můžeme říct, že zájem žen o politiku se statisticky významně neliší od zájmu, který vyjádřili muži. Jedinou výjimkou bylo politické dění v EU, které zajímá o něco více mužů než žen.

Zájem o politiku je pak determinován řadou dalších faktorů. Na všech sledovaných úrovních politiky deklarovali vyšší zájem o politiku lidé s vyšším vzděláním. Zájem o politiku pak roste s věkem a je vyšší u těch, kteří se řadí k levici či pravici, oproti těm, kteří deklarují, že se nacházejí v politickém středu. O politiku se také pochopitelně významně více zajímají lidé, kteří chodí pravidelně k volbám, a také ekonomicky aktivní lidé ve srovnání s ekonomicky neaktivními.

Velký zájem mají lidé o konkrétní politická témata, která se přímo týkají jejich práce nebo konkrétní životní situace – zájem o tuto oblast deklarovalo 67 % dotázaných. Jen relativně málo dotázaných se pak přiklonilo k názoru, že se o politiku ze zásady nezajímají

(pouze 27 %) a že se o politiku nezajímají, protože na to nemají čas (31 %). Jak se přitom ukázalo, ani v těchto otázkách se statisticky významně neliší muži od žen.

Pokud jde o „politickou sebedůvěru“ (tj. zda se lidé domnívají, že politice rozumí a dovedou o ní hovořit s ostatními, a zda se cítí dostatečně kvalifikovaní pro to, aby se účastnili politiky) ženy si jsou mnohem méně jisté než muži. Kromě pohlaví je pak míra souhlasu s těmito tvrzeními ovlivněna dalšími faktory, jako je vzdělání, věk, spokojenost s politickou situací a volební participace. Vyšší míru politické sebedůvěry mají lidé s vyšším vzděláním, starší lidé, ti, kteří chodí pravidelně k volbám, a také ti, kteří jsou se současnou politickou situací spokojeni.

Pokud jde o informační zdroje, které lidé využívají pro to, aby získali informace o politice, nejčastěji využívaným zdrojem je televize, kterou využívá 82 % dotázaných. Následují tištěné noviny, které sleduje 52 % dotázaných, a rozhlas (51 %). České zpravodajské internetové servery sleduje 46 % dotázaných. 32 % pak získává informace o politice z časopisů. Zahraniční zpravodajské servery sleduje 15 % dotázaných. Ani v tomto případě se neukázal statisticky významný rozdíl mezi muži a ženami. V tomto ohledu se přitom vydělují zejména mladí lidé do 35 let, kteří nejčastěji využívají internetové zdroje a naopak nejméně často uváděli, že k získávání informací o politice využívají TV, rádio nebo tištěné noviny.

7. POLITICKÁ A OBČANSKÁ ANGAŽOVANOST

Závěrečná sekce dotazníku se věnovala různým aspektům politické a občanské angažovanosti. **Jak se ukázalo, ani v tomto případě nebyly patrné statisticky významné rozdíly mezi muži a ženami.**

První otázka, kterou jsme respondentům/kám položili, se týkala jejich angažovanosti v komunální politice. Ptali jsme se na to, **zda se v posledních 10 letech účastnili zasedání místního zastupitelstva.** Jak se ukázalo, tato forma politické participace je mezi lidmi ze všech sledovaných forem nejvíce častá. 7 % dotázaných se účastnilo jednání zastupitelstva jednou, téměř 14 % se ho zúčastnilo víckrát a dvě procenta uvedla, že jsou nebo byli zvoleni zastupiteli, 77 % uvedlo, že se jednání zastupitelstva v posledních 10 letech ani jednou nezúčastnili. Tato forma angažovanosti přitom roste s věkem, přičemž lidé nad 55 let věku se častěji účastní místních zastupitelstev, ale zároveň jsou také nejčastěji sami zvolenými zastupiteli/kami.

Dále jsme se zajímali o to, **zda lidé v posledních 10 letech navštívili nebo oslovili politika nebo jiného představitele veřejné správy.** 7,2 % uvedlo, že to udělali jednou, 13 % to udělalo víckrát a 79 % uvedlo, že se k tomu nikdy neodhodlali. Tato forma politické angažovanosti se nejčastěji vyskytovala u lidí s VŠ či VOŠ vzděláním a s klesajícím vzděláním se podíl těch, kteří byli takto aktivní, rapidně snižoval (zejména u lidí s nejnižším vzděláním byl jejich podíl minimální). Nejméně často pak tuto formu angažovanosti volili lidé, kteří se řadí k politickému středu, a naopak nejčastěji se tato forma angažovanosti vyskytuje u lidí, kteří chodí pravidelně k volbám.

Další otázka zjišťovala, **zda lidé v posledních 10 letech pracovali pro nějaký politický klub, stranu nebo jinou organizaci.** Jak se ukázalo, tímto způsobem se politicky angažuje jen velice nízký podíl lidí (pouze 6 %). Častěji přitom takovou formu angažovanosti zmiňovali lidé s VŠ vzděláním či VOŠ a dále také středoškoláci/čky s maturitou. Opět to byli spíše ti, kteří jsou spokojeni se současnou politickou situací, a ti, kteří chodí pravidelně k volbám.

Pokud jde o **angažovanost v politických stranách,** 4 % uvedla, že jsou momentálně členy nějaké politické strany, nebo že v posledních 10 letech byla členy politické strany. 9 % o vstupu do strany uvažovalo či uvažuje, a 87 % dotázaných uvedlo, že nebyli členy žádné strany, ani o vstupu do některé ze stran neuvažovali. Vstup do politické strany přitom častěji zvažovali lidé s VŠ vzděláním, kteří byli také častěji sami členy. Kromě toho pak častěji zvažují vstup do některé politické strany zejména pravicově orientovaní lidé a ti, kteří chodí pravidelně k volbám.

Poslední oblastí, na niž jsme se zaměřili, byly **odborníky.** V současnosti je členem odborů 7 % dotázaných, 9 % uvedlo, že byli členy/kami v minulosti, ale v současnosti již členy/kami nejsou, a 84 % uvedlo, že členy/kami nejsou, ani nebyli. Členství v odborech (a to jak minulé, tak současné) je přitom běžnější u lidí ve věku nad 55 let a také mezi levicově orientovanými respondenty/kami. I v tomto případě se přitom tato forma politické angažovanosti vyskytuje častěji také u těch, kteří chodí pravidelně volit.

Shrnutí

Analýza vybraných forem občanské a politická angažovanosti ukázala, že celková míra angažovanosti české společnosti je poměrně nízká, přičemž v tomto ohledu nejsou patrné statisticky významné rozdíly mezi muži a ženami. 77 % dotázaných se v posledních 10 letech neúčastnilo žádného zasedání místního zastupitelstva, 79 % lidí neoslovilo politika nebo jiného představitele státní správy, 84 % nepracovalo pro žádnou politickou organizaci či stranu, 87 % v posledních 10 letech nebylo členy politické strany ani o vstupu do žádné strany neuvažovali a 84 % uvedlo, že v posledních 10 letech nebyly členy odborů, ani o tom neuvažovali.

ZÁVĚREM

Vzhledem k tomu, že tato zpráva obsahuje podrobný souhrn hlavních zjištění ve svém úvodu, závěr se soustředí na několik vybraných nejdůležitějších zjištění výzkumu.

Analýza poukázala na výrazné rozdíly mezi muži a ženami, pokud jde o názory na otázky týkající se postavení žen v politice, míru jejich znevýhodnění i na opatření pro rovnoměrné zastoupení mužů a žen v politice. Lidé se obecně shodují na tom, že jsou ženy v české politice zastoupeny nedostatečně a že mají oproti mužům nižší šance se v politice uplatnit. Muži a ženy se však zásadně rozcházejí v názorech na to, co je příčinou tohoto stavu, zda je třeba tuto situaci nějak řešit a jak vhodná jsou opatření, která mají ambici tento stav změnit.

Muži v porovnání se ženami výrazně méně podporují vstup žen do politických funkcí, jsou více skeptičtí vůči případnému přínosu žen do politiky a velmi kritičtí k případným opatřením na vyrovnání zastoupení mužů a žen v politice. Muži jsou často nedůvěřiví vůči ženám a jejich schopnosti věnovat se politice, upřednostňují v politice muže a vyjadřují názory, že ženy by v politice upřednostňovaly především ženské zájmy. Pokud muži uvažují o tom, co ženám brání aktivní participaci v politice, mají tendenci kromě rodinných povinností a tradic, vyzdvihovaly především nezáměr žen o politiku, to, že je politika tvrdá, ženy se pro ni nehodí, nebo že se v ní ženy neumí prosadit. Stručně řečeno, problém tedy spatřují spíše na straně samotných žen než v překážkách a bariérách, které jsou jim kladeny. Naopak ženy vidí problémy spíše ve systémových bariérách. Kromě rodinných povinností a tradic zmiňovaly ženy zejména to, že muži mezi sebe ženy nepustí, nebo že politické strany nejsou ochotny nominovat ženy na volitelná místa.

Ženy jsou pak také mnohem vstřícnější ke všem případným opatřením na vyrovnání zastoupení žen a mužů v politice. Mezi ženami je výrazný podíl těch, které podporují zavádění zákonných opatření, která by politickým stranám ukládala mít vyrovnaný podíl žen a mužů na svých kandidátkách, a řada z nich je také pro pevné kvóty na zastoupení žen ve volených funkcích. Pokud se ženy vyjadřovaly k zavedení zákonného opatření týkajícího se rovnoměrného zastoupení žen a mužů na kandidátkách politických stran a hnutí, klonily se spíše k výrokům, že toto opatření napravuje znevýhodnění a vede ke spravedlivější reprezentaci žen a mužů a prosazování jejich zájmů. Naopak muži toto opatření chápali spíše jako neférové a zbytečné, jako nástroj, který upřednostňuje méně schopné na úkor schopnějších a který je degradující i pro samotné ženy. Jak se přitom ukázalo, míra souhlasu mužů s aktivní podporou žen v politice se od roku 2006 výrazně snížila. Zdá se tedy, že zejména muži se v průběhu doby stávají konzervativnější a méně vstřícní vůči aktivní podpoře vstupu žen do politiky. To je přitom relativně znepokojivé zjištění, které ukazuje, že právě muži jsou klíčovou skupinou, na kterou by bylo třeba cílit případné kampaně, které by vysvětlovaly důležitost vyššího zastoupení žen v politice, případně přínos konkrétních opatření na vyrovnání zastoupení mužů a žen v politice.

Výzkum dále ukázal, že na základě výpovědí samotných respondentů a respondentek se nepotvrzuje obecně přijímaný stereotyp, že by ženy projevovaly menší zájem o politiku než muži. Ženy deklarují obdobný zájem o politiku jako muži, sledují podobná média v podobné míře jako muži. Jediné, co je odlišuje od mužů, je míra jejich „politické sebedůvěry“. Ženy se necítí natolik jisté, jako muži, když mají s lidmi hovořit o politice, a nedůvěřují si tolik, pokud jde o orientaci v politických problémech, a ani pokud jde o schopnosti aktivní participace v politice. Není přitom divu, že si ženy nedůvěřují natolik jako muži, protože, jak se ukázalo,

politika je veřejností stále vnímána, zejména na své vrcholné úrovni a také v určitých tematických oblastech, jako spíše mužská záležitost.

V neposlední řadě se také ukázalo, že kromě žen jsou aktivní podpoře žen v politice, včetně různých opatření, nakloněni také lidé, kteří chodí aktivně k volbám a lidé s vyšším vzděláním. Zdá se tedy, že pro určitý segment voličstva jsou témata spojená s vyšším zastoupením žen v politice přitažlivá a rozhodně mají ambici zaujmout voliče a zejména pak voličky.

PŘÍLOHA – DOTAZNÍK

MV.4 „Podle Vašeho názoru jsou dnes ženy v politice zastoupeny

rozhodně dostatečně,.....	1
spíše dostatečně,.....	2
spíše nedostatečně,.....	3
rozhodně nedostatečně?.....	4
NEVÍ.....	9

POKYNY: PODEJTE DOTÁZANÉMU KARTU MV.5
MV.5 „Jak hodnotíte zastoupení žen v politice v ČR na následujících úrovních?

ZASTOUPENÍ ŽEN JE:				
ROZHODNĚ DOSTATEČNĚ	SPÍŠE DOSTATEČNĚ	SPÍŠE NEDOSTATEČNĚ	ROZHODNĚ NEDOSTATEČNĚ	NEVÍ
1	2	3	4	9
a) Vrcholné politické funkce na celostátní úrovni (např. Poslanecká sněmovna, Senát, vláda)				
b) politické funkce na úrovni krajů (např. krajská zastupitelstva, magistráty velkých měst, hejtmani)				
c) politické funkce na úrovni měst a obcí (např. obecní a městská zastupitelstva a rady, starostové).“				

MV.6 „Podle Vašeho názoru jsou dnes ženy zastoupeny v rozhodovacích pozicích mimo politiku (např. ve vědě, v kultuře, v soudnictví, ve vedení firem, v podnikání)

rozhodně dostatečně,.....	1
spíše dostatečně,.....	2
spíše nedostatečně,.....	3
rozhodně nedostatečně?.....	4
NEVÍ.....	9

POKYNY: PODEJTE DOTÁZANÉMU KARTU MV.7
MV.7 „Do jaké míry souhlasíte s následujícími tvrzeními?

ROZHODNĚ SOUHLASÍ	SPÍŠE SOUHLASÍ	SPÍŠE NESOUHLASÍ	ROZHODNĚ NESOUHLASÍ	NEVÍ
1	2	3	4	9
a) Pro politiku jsou nezbytné zkušenosti, které mají ženy.				
b) Ženy jsou stejně schopné jako muži, ale v politickém systému, kde převládají muži, jsou podceňovány a zlehčovány.				
c) Ženy, kterým se v ČR podaří dostat se do vyšších úrovní politiky, hájí zájmy žen.				
d) Zatímco muži v politice podporují muže, ženy se v politice tímto způsobem vzájemně nepodporují.“				

1ČÍSLO DOTAZNÍKŮŮ
(DOPLŇNÍ ČVVM)

**CENTRUM PRO VÝZKUM VEŘEJNÉHO MÍNĚNÍ
 SOCIOLOGICKÝ ÚSTAV AV ČR, v.v.i.
 Jiřská 1
 110 00 Praha 1**

ŽENY A MUŽI V ROVNOVÁŽE 2014 10. 11. – 18. 11. 2014

KODÉR: SUPERKONTROLOR: POŘIZOVÁČ:

MV.1 „Zamysleli-li se nad celkovou současnou politickou situací v České republice, řekli byste, že jste s ní

rozhodně spokojeni,.....	1
spíše spokojeni,.....	2
spíše nespokojeni,.....	3
velmi nespokojeni?“.....	4
NEVÍ.....	9

POKYNY: PODEJTE DOTÁZANÉMU KARTU MV.2
MV.2 „Jaké jsou podle Vás v současné době v České republice šance mužů a žen dostat se na následující pozice?

VĚTŠÍ ŠANCI MAJÍ MUŽI	ŠANCE MUŽŮ A ŽEN JSOU STEJNÉ	VĚTŠÍ ŠANCI MAJÍ ŽENY	NEVÍ
1	2	3	9
a) Vrcholné politické funkce na celostátní úrovni (např. Poslanecká sněmovna, Senát, vláda),			
b) politické funkce na úrovni krajů (např. krajská zastupitelstva, magistráty velkých měst, hejtmani),			
c) politické funkce na úrovni měst a obcí (např. obecní a městská zastupitelstva a rady, starostové).“			

MV.3 „Jaký je Váš názor na zapojování žen do politických a veřejných funkcí? Je to

rozhodně důležité,.....	1
spíše důležité,.....	2
spíše nedůležité,.....	3
rozhodně nedůležité?.....	4
NEVÍ.....	9

MV.8 „Pokud by došlo k většímu zapojení žen do politiky, změnila by se podle Vašeho názoru politika?“

- Ano, politika by se změnila k lepšímu, 1 => MV.9
 ne, politika by zůstala stejná, 2 => MV.11
 ano, politika by se změnila k horšímu, 3 => MV.10
 NEVÍ 9 => MV.11

FILTR: NÁSLEDUJÍCÍ OTÁZKU POLOŽTE TĚM, KTERÍ V OTÁZCE MV.8 ODPOVĚDĚLI VARIANTOU 1 (TZN., ŽE BY SE POLITIKA ZMĚNILA K LEPŠÍMU).

MV.9 „Jak by se podle Vás politika změnila k lepšímu?“

.....

○ ○

FILTR: NÁSLEDUJÍCÍ OTÁZKU POLOŽTE TĚM, KTERÍ V OTÁZCE MV.8 ODPOVĚDĚLI VARIANTOU 3 (TZN., ŽE BY SE POLITIKA ZMĚNILA K HORŠÍMU).

MV.10 „Jak by se podle Vás politika změnila k horšímu?“

.....

○ ○

!!! POKLÁDEJTE VŠEM !!!

MV.11 „Myslíte si, že pokud by došlo k většímu zapojení žen do politiky, věnovala by se pozornost jiným otázkám a tématům?“

- Rozhodně ano, 1 => MV.12
 spíše ano, 2 => MV.12
 spíše ne, 3 => MV.13
 rozhodně ne, 4 => MV.13
 NEVÍ 9 => MV.13

FILTR: NÁSLEDUJÍCÍ OTÁZKU POLOŽTE TĚM, KTERÍ V OTÁZCE MV.11 ODPOVĚDĚLI VARIANTOU 1 NEBO 2 (TZN. ŽE SI MYSLÍ, ŽE BY SE VĚNOVALA POZORNOST JINÝM TÉMATŮM).

MV.12 „Jakým tématům by se podle Vašeho názoru věnovala větší pozornost?“

.....

○ ○

!!! POKLÁDEJTE VŠEM !!!

POKYN: PODEJTE DOTAZANÉMU KARTU MV.13

MV.13 „Nakolik souhlasíte či nesouhlasíte s následujícími výroky, které se týkají Bariér vstupu žen do politiky?“

	ROZHODNĚ SOUHLASÍ	SPÍŠE SOUHLASÍ	SPÍŠE NESOUHLASÍ	ROZHODNĚ NESOUHLASÍ	NEVÍ
	1	2	3	4	9
a) Politika je tvrdá a někdy i špinavá a pro ženy není vhodná.				1 2 3 4 9	
b) Politika je složitá a ženy se jí musí nejprve naučit.				1 2 3 4 9	
c) Tradice ztěžují ženám vstup do politiky.				1 2 3 4 9	
d) Rodinné povinnosti ženám ztěžují vstup do politiky.				1 2 3 4 9	
e) Ženy mají o politiku malý zájem.				1 2 3 4 9	
f) Muži v politice ženy mezi sebe nepustí.				1 2 3 4 9	
g) Ženy jsou v politice málo průbojné.				1 2 3 4 9	
h) Ženy v politice přejímají mužské vzory a pravidla chování.				1 2 3 4 9	
i) Ženy v politice ztrácejí ženskost.				1 2 3 4 9	
j) Politické strany nenominují schopné ženy na volitelná místa.				1 2 3 4 9	
k) Sdělovací prostředky věnují během předvolební kampaně menší prostor ženám než mužům.				1 2 3 4 9	
l) Ženy mají horší schopnosti a předpoklady vykonávat politické funkce než muži.				1 2 3 4 9	
m) Ženy jen málokdy volí ženy.				1 2 3 4 9	
n) Muži jen málokdy volí ženy.				1 2 3 4 9	

MV.14 „Posoudíte-li současnou situaci ve vrcholné politice, je zde podle Vás vyšší zastoupení žen v politice podporováno, nebo je mu naopak bráněno?“

- Rozhodně je podporováno, 1
 spíše je podporováno, 2
 spíše je mu bráněno, 3
 rozhodně je mu bráněno, 4
 NEVÍ 9

MV.15 „Je nebo není podle Vašeho názoru zapotřebí aktivně podporovat vstup žen do politiky?“

- Rozhodně je to zapotřebí, 1
 spíše je to zapotřebí, 2
 spíše to není zapotřebí, 3
 rozhodně to není zapotřebí, 4
 NEVÍ 9

POKYN: PODEJTE DOTÁZANÉMU KARTU MV.16

MV.16 „Jak účinná nebo neúčinná jsou podle Vašeho názoru následující opatření pro zvýšení zastoupení žen v politice?“

ROZHODNĚ ÚČINNĚ	SPÍŠE ÚČINNĚ	SPÍŠE NEÚČINNĚ	ROZHODNĚ NEÚČINNĚ	NEVÍ
1	2	3	4	9
a) Zavedení zákona, který by politickým stranám, hnutím a koalicím ukládal, že musejí mít rovnoměrné zastoupení žen a mužů na svých volebních kandidátních listinách.				
b) Dobrovolná zavádění vnitřních opatření zajišťujících rovnoměrné zastoupení žen a mužů na volebních kandidátních listinách, ke kterým by se na základě vlastního uvážení zavázaly jednotlivé politické strany a hnutí.				
c) Vzdělávání prostřednictvím informačních a osvětových kampaní, speciálních kurzů, výuky ve školách atp.				
d) Zavedení kvót pro ženy do volených politických funkcí, které by stanovily, že určitý minimální počet pozic musí být ve výsledku obsazen ženami (tj. že by byl předem stanoven podíl či počet žen např. ve vedení sněmovny, politických stran apod.)				

POKYN: PODEJTE DOTÁZANÉMU KARTU MV.17

MV.17 „Do jaké míry souhlasíte se zaváděním výše uvedených opatření?“

ROZHODNĚ SOUHLASÍ	SPÍŠE SOUHLASÍ	SPÍŠE NESOUHLASÍ	ROZHODNĚ NESOUHLASÍ	NEVÍ
1	2	3	4	9
a) Zavedení zákona, který by politickým stranám, hnutím a koalicím ukládal, že musejí mít rovnoměrné zastoupení žen a mužů na svých volebních kandidátních listinách.				
b) Dobrovolná zavádění vnitřních opatření zajišťujících rovnoměrné zastoupení žen a mužů na volebních kandidátních listinách, ke kterým by se na základě vlastního uvážení zavázaly jednotlivé politické strany a hnutí.				
c) Vzdělávání prostřednictvím informačních a osvětových kampaní, speciálních kurzů, výuky ve školách atp.				
d) Zavedení kvót pro ženy do volených politických funkcí, které by stanovily, že určitý minimální počet pozic musí být ve výsledku obsazen ženami (tj. že by byl předem stanoven podíl či počet žen např. ve vedení sněmovny, politických stran apod.)				

POKYN: PODEJTE DOTÁZANÉMU KARTU MV.18

MV.18 „Nyní nás zajímá Váš názor na zavedení zákona, který by politickým stranám, hnutím a koalicím ukládal, že musejí mít rovnoměrné zastoupení žen a mužů na svých kandidátních listinách (tzn. že by např. zákon stanovil, že strana kandidující ve volbách je povinna mít na svých kandidátních listinách alespoň 40 % žen). Vyjádřete prosím svůj souhlas či nesouhlas s následujícími tvrzeními:“

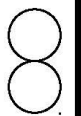
ROZHODNĚ SOUHLASÍ	SPÍŠE SOUHLASÍ	SPÍŠE NESOUHLASÍ	ROZHODNĚ NESOUHLASÍ	NEVÍ
1	2	3	4	9
a) Toto opatření zmírňuje překážky, které ženám brání vstupovat do politiky a spravlivě se podílet na politické moci.				
b) Toto opatření je vhodným dočasným nástrojem pro zvyšování zastoupení žen v politice.				
c) Toto opatření vede k tomu, že jsou spravlivěji zastupovány zájmy mužů i žen.				
d) Toto opatření je v rozporu se zásadou rovných příležitostí, protože upřednostňuje ženy.				
e) Toto opatření je nedemokratické, protože voliči by měli mít šanci rozhodnout, kdo bude zvolen.				
f) Toto opatření odsunuje do pozadí schopné kandidáty a do popředí se dostávají méně schopné kandidátky.				
g) Toto opatření je degradující pro samotné ženy, protože mohou mít pocit, že jsou voleny jen proto, že jsou ženy.				
h) Toto opatření představuje socialistický přerážek a jako takový nema v demokratické společnosti žádné místo.				
i) Toto opatření je zbytečné, protože podíl mužů a žen v politice se časem sám od sebe vyrovná.				
j) Toto opatření by bylo značně problematické pro politické strany, protože ty ve svých řadách obvykle nemají dostatek kvalitních ženských kandidátek.				
k) Toto opatření by bylo značně problematické pro politické strany, protože nechtějí na své kandidátky nominovat ženy.				

MV.19 „Mají podle Vás ženy-politiky nějaké přednosti?“

Ne – politiky nemají oproti politikům žádné přednosti 1 => MV.21
ano – politiky mají oproti politikům určité přednosti 2 => MV.20
NEVÍ 9 => MV.21

FILTR: NÁSLEDUJÍCÍ OTÁZKU POLOŽTE TĚM, KTERÍ V OTÁZCE MV.19 ODPOVĚDELI VARIANTOU 2 (TZN., POLITICKY MAJÍ OPROTI POLITIKŮM URČITÉ PŘEDNOSTI).

MV.20 „Jaké přednosti mají politiky oproti politikům?“

!!! POKLÁDEJTE VŠEM !!!

MV.21 „Mají podle Vás muži-politici nějaké přednosti?”
 Ne - politici nemají oproti politikům žádné přednosti 1 => **MV.23**
 ano - politici mají oproti politikům určité přednosti 2 => **MV.22**
 NEVÍ 9 => **MV.23**

FILTR: NÁSLEDUJÍCÍ OTÁZKU POLOŽTE TĚM, KTERÝ V OTÁZCE MV.21 ODPOVĚDĚLI VARIANTOU 2 (TZN., POLITICI MAJÍ OPROTI POLITICKÁM URČITÉ PŘEDNOSTI).

MV.22 „Jaké přednosti mají politici oproti politikům?”

.....

!!! POKLÁDEJTE VŠEM !!!

POKYN: PODEJTE DOTAZANÉMU KARTU MV.23
MV.23 „Kdo má podle Vás lepší předpoklady a schopnosti pro to, aby se v politice věnoval následujícím oblastem a tématům?”

	MUŽI	ZENY	MUŽI I ZENY STEJNĚ	NEVÍ
	1	2	3	9
a) Sociální politika,				1 2 3 9
b) zdravotnictví,				1 2 3 9
c) rodinná politika,				1 2 3 9
d) zahraniční politika,				1 2 3 9
e) obchod,				1 2 3 9
f) školství,				1 2 3 9
g) průmysl,				1 2 3 9
h) doprava,				1 2 3 9
i) obrana a bezpečnost,				1 2 3 9
j) kultura,				1 2 3 9
k) sport,				1 2 3 9
l) životní prostředí,				1 2 3 9
m) věda, výzkum, vývoj.				1 2 3 9

POKYN: PODEJTE DOTAZANÉMU KARTU MV.24
MV.24 „Kdo má podle Vás lepší předpoklady a schopnosti, aby se věnoval následujícím úrovním politiky?”

	MUŽI	ZENY	MUŽI I ZENY STEJNĚ	NEVÍ
	1	2	3	9
a) Vrcholné politické funkce na celostátní úrovni (např. Poslanecká sněmovna, Senát, vláda),				1 2 3 9
b) politické funkce na úrovni krajů (např. krajská zastupitelstva, magistráty velkých měst, hejtmani),				1 2 3 9
c) politické funkce na úrovni měst a obcí (např. obecní a městská zastupitelstva a rady, starostové)."				1 2 3 9

MV.25 „Myslíte si, že existují určité oblasti, kterým by se v politice měly věnovat spíše ženy, a naopak oblasti, kterým by se měli věnovat spíše muži?”
 Ano, v určitých oblastech mohou být ženy užitečnější než muži nebo naopak, 1
 ne, ženy i muži mají stejné předpoklady věnovat se v politice stejným oblastem." 2
 NEVÍ 9

MV.26 „Jak vhodné či nevhodné by podle Vás bylo zavedení kvót zajišťujících rovnoměrné zastoupení mužů a žen na kandidátních listinách politických stran?”

Rozhodně vhodné,.....	1
spíše vhodné,.....	2
spíše nevhodné,.....	3
rozhodně nevhodné.".....	4
NEVÍ	9

MV.27 „Řekněte prosím, zda jste členem, nebo se podílejte jiným způsobem na činnosti:

	ANO	NE
	1	2
a) sportovních organizací,		1 2
b) občanských (zájmových) sdružení,		1 2
c) nadací, charitativních organizací,		1 2
d) profesních sdružení,		1 2
e) obecní samosprávy,		1 2
f) odborů,		1 2
g) politické strany, hnutí či sdružení,		1 2
h) církevních spolků a sdružení?"		1 2

MV.28 „Účastnil jste se posledních 5 letch nějakých petičních a protestních akcí (např. podepsali jste nějakou petici, zúčastnil jste se demonstrace, apod.)?”

ANO	1
NE	2
NEVÍ	9

MV.29 „Obecně vzato, jak často byste řekli, že chodíte k volbám?”

- Vždy 1
 téměř vždy, 2
 někdy, 3
 zřídka 4
 nikdy nevolíte.“ 5
 NEVÍ 9

MV.30 „Účastnil jste se posledních voleb do obecních zastupitelstev v říjnu 2014?”

- ANO 1
 NE 2
 NEVÍ 9

MV.31 „Účastnil jste se voleb do Evropského parlamentu v květnu 2014?”

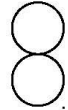
- ANO 1
 NE 2
 NEVÍ 9

MV.32 „Účastnil jste se parlamentních voleb na podzim 2013?”

- ANO 1 => MV.33
 NE 2 => MV.34
 NEVÍ 9 => MV.34

FILTR: NÁSLEDUJÍCÍ OTÁZKU POLOŽTE TĚM, KTERÍ V OTÁZCE MV.32 ODPOVĚDĚLI VARIANTOU 1 (TZN., ŽE SE ÚČASTNILI POSLEDNÍCH PARLAMENTNÍCH VOLEB).

MV.33 „Jakou stranu jste volil v parlamentních volbách na podzim 2013?”

!!! POKLÁDEJTE VŠEM !!!

MV.34 „Hraje pro Vás roli při rozhodování, kterou politickou stranu budete v parlamentních volbách volit, zastoupení žen a mužů na volitelných místech její kandidátní listiny?”

- Rozhodně ano, 1
 spíše ano, 2
 spíše ne, 3
 rozhodně ne.“ 4
 NETÝKÁ SE (NECHODÍ K VOLBÁM) 8
 NEVÍ 9

**MV.35 „Myslíte, že strana, která by dobrovolně přijala opatření, kterým by stanovovala minimální podíl žen na svých kandidátkách, by byla ve volbách díky tomuto opatření úspěšnější než jiné strany, 1
 méně úspěšná než jiné strany, 2
 nemělo by to na volitelnost strany žádný vliv?” 3
 NEVÍ 9**

MV.36 „Využíváte v parlamentních volbách preferenční hlasy?”

- ANO 1 => MV.37
 NE 2 => MV.38
 NETÝKÁ SE (NECHODÍ K VOLBÁM, JESTĚ NEVOLIL APOD.) 8 => MV.38
 NEVÍ 9 => MV.38

FILTR: NÁSLEDUJÍCÍ OTÁZKU POLOŽTE TĚM, KTERÍ V OTÁZCE MV.36 ODPOVĚDĚLI VARIANTOU 1 (TZN. ŽE VE VOLBÁCH VYUŽÍVAJÍ PREFERENČNÍ HLASY).

MV.37 „Využíváte během parlamentních voleb preferenční hlasy k cílené podpoře žen?”

- Rozhodně ano, 1
 spíše ano, 2
 spíše ne, 3
 rozhodně ne.“ 4
 NEVÍ 9

!!! POKLÁDEJTE VŠEM !!!

MV.38 „Celkově vzato, řekli byste, že v parlamentních volbách volíte spíše podle konkrétních osob, nebo podle stran?”

- Spíše volíte podle konkrétních osob, 1
 spíše volíte podle politických stran, 2
 obojí je pro Vás důležité.“ 3
 NETÝKÁ SE (NECHODÍ K VOLBÁM) 8
 NEVÍ 9

POKYN: PODEJTE DOTAZANÉMU KARTU MV.39

MV.39 „Jak moc se v současné době zajímáte:

VELMI SE ZAJÍMÁ	SPÍŠE SE ZAJÍMÁ	SPÍŠE SE NEZAJÍMÁ	VŮBEC SE NEZAJÍMÁ	NEVÍ
1	2	3	4	9

- a) o politiku obecně, 1 2 3 4 9
 b) o politické dění ve vaší obci/vašem městě, 1 2 3 4 9
 c) o politické dění v naší zemi, 1 2 3 4 9
 d) o politické dění v Evropské unii, 1 2 3 4 9
 e) o politické dění ve světě?“ 1 2 3 4 9

„Na závěr dovolte už jen pár otázek nezbytných pro možnost statistického zpracování výsledků výzkumu.“

ID.1 „V jakém roce jste se narodil?“

VEPÍŠTE ROK NAROZENÍ RESPONDENTA:

POKYN: PODEJTE DOTÁZANÉMU KARTU ID.2

ID.2 „Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?“

PŘEPÍŠTE POUZE ČÍSELNÝ KÓD:

ID.3 „Považujete životní úroveň Vaší domácnosti

- za velmi dobrou, 1
- za spíše dobrou, 2
- ani dobrou, ani špatnou, 3
- za spíše špatnou, 4
- nebo za velmi špatnou? 5
- NEVÍ 9

ID.4 „Jste

- svobodný, svobodná, 1
- ženatý, vdaná (případně žijete v registrovaném partnerství), 2
- rozvedený, rozvedená, 3
- vdovec, vdova, 4
- NEVÍ 9

ID.5 „Máte stálého partnera/ku (manžela/ku)?

- Ano, s partnerem/manželem žijete ve společné domácnosti, 1
- ano, s partnerem/manželem žijete každý zvlášť, 2
- ne, 3

FILTR: NÁSLEDUJÍCÍ OTÁZKU POLOŽTE TĚM, KTERÍ V OTÁZCE ID.5 ODPOVĚDĚLI VARIANTOU 1 NEBO 2 (TZN., ŽE MAJÍ STÁLÉHO PARTNERA).

POKYN: PODEJTE DOTÁZANÉMU KARTU ID.6

ID.6 „Jak byste charakterizoval hlavní socio-ekonomické postavení Vašeho partnera/ky?“

PŘEPÍŠTE POUZE ČÍSELNÝ KÓD:

!!! POKLÁDEJTE VŠEM !!!

ID.7 „Kolik máte dětí? Máme na mysli děti, které vychováváte, nebo jste v minulosti vychovával a se kterými žijete nebo jste žil ve společné domácnosti alespoň 1 rok, bez ohledu na to, zda šlo o děti vlastní či nevlastní. Započítejte rovněž děti, které jsou v současnosti již dospělé.“

NEMÁ/NEVYCHOVAL ŽÁDNÉ DĚTI = 97

VEPÍŠTE POČET DĚTÍ:

POKYN: POKLÁDEJTE TĚM, KTERÍ MAJÍ, VYCHOVÁVAJÍ, NEBO V MINULOSTI VYCHOVÁVALI ALESPŮ 1 DÍTĚ

ID.7a „V jakém roce se narodilo nejmladší z těchto dětí?“

VEPÍŠTE ROK NAROZENÍ DÍTĚTE:

!!! POKLÁDEJTE VŠEM !!!

ID.8 „Kolik nezaopatřených dětí žije v současnosti s Vámi ve společné domácnosti (bez ohledu na to, zda jde o děti vlastní či nevlastní)?“

NEŽIJE V DOMÁCNOSTI S ŽÁDNÝM NEZAOPATŘENÝM DÍTĚTEM = 97

VEPÍŠTE POČET DĚTÍ:

POKYN: POKLÁDEJTE TĚM, KTERÍ ŽIJÍ V DOMÁCNOSTI SALESPŮ 1 NEZAOPATŘENÝM DÍTĚTEM

ID.8a „V jakém roce se narodilo nejmladší nezaopatřené dítě, které s Vámi žije ve společné domácnosti?“

VEPÍŠTE ROK NAROZENÍ DÍTĚTE:

!!! POKLÁDEJTE VŠEM !!!

POKYN: PODEJTE DOTÁZANÉMU KARTU ID.9

ID.9 „Jak byste charakterizoval Vaše hlavní socio-ekonomické postavení?“

PŘEPÍŠTE POUZE ČÍSELNÝ KÓD:

ID.10 „Popište, prosím, podrobně, jakou práci vykonáváte, nebo jste naposledy vykonával ve svém hlavním zaměstnání. Řekněte mi, kde pracujete, v čem podnikáte, co konkrétně v práci děláte nebo jste naposledy dělal.“

POKYN: ODPOVĚĎ ZAZNAMENEJTE CO NEIPODOBNEJI - NÁZEV POVOLÁNÍ, POPIS ČINNOSTI, PŘÍPADNĚ S JAKÝM STROJEM RESPONDENT PRACUJE, NAPŘ. „DELNIK U BEŽIČHO PASU VE VÝROBĚ MOTORŮ“.

NIKDY NEBYL EKONOMICKY AKTIVNÍ = 98

ZAPIŠTE PODROBNĚ:

POKYN: PODEJTE DOTÁZANÉMU KARTU ID.11

ID.11 „Označte byste místo ve kterém žijete za:

- 1 velké město, 1
- 2 předměstí velkého města nebo sídlo v bezprostřední blízkosti velkého města, 2
- 3 středně velké město, 3
- 4 malé město, 4
- 5 velká vesnice, 5
- 6 malá vesnice, osada, samota, 6
- 7 jiný typ sídla, 7
- 8 VYPÍŠTE JAKÝ: 8
- 9 NEVÍ 9

